

Department
for Transport

Adolygiad o Reoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 Ymgynghoriad

Mehfin 2023

Yr Adran Drafnidiaeth
Great Minster House
33 Horseferry Road
Llundain SW1P 4DR

© Hawlfraint y Goron 2023

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 ac eithrio lle nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i <https://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/> neu cysylltwch â, Yr Archifau Cenedlaethol yn www.nationalarchives.gov.uk/contact-us/.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn hefyd ar gael ar ein gwefan yn www.gov.uk/government/organisations/department-for-transport

Dylid anfon unrhyw ymholiadau am y cyhoeddiad hwn atom yn www.gov.uk/government/organisations/department-for-transport

Cynnwys

Rhagair	5
Crynodeb gweithredol	6
Ynglŷn â'r Alwad hon am Dystiolaeth	6
Strwythur y ddogfen	6
Ystyriaethau	6
Sut i ymateb i'r Ymgynghoriad hwn	9
Rhyddid Gwybodaeth	10
Gwybodaeth ynghylch Preifatrwydd	10
Cyflwyniad	12
Disgwyliadau newidiol ynghylch hygyrchedd	12
Cefndir deddfwriaethol	12
Beth oedd amcanion gwreiddiol y PSVAR?	12
Beth ydym ni'n ei wybod am hygyrchedd bysiau a choetsis a ddefnyddir heddiw?	13
Poblogaeth sy'n heneiddio	14
Cylch Gorchwyl	16
Nod	16
Amcanion	16
Cwmpas	17
Llywodraethu ac Allbynnau	17
Cwmpas i ddiwygio'r PSVAR	17
Galwad am Dystiolaeth	19
Cyflwyniad	20
Cymhwyso'r PSVAR	21
Nodweddion hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus	27
Dull rheoleiddiol	36

Datgarboneiddio a'r PSVAR	40
Gorfodi'r PSVAR	42
Seilwaith ymyl ffordd, ymddygiad, a materion eraill	44
Beth fydd yn digwydd nesaf	48
Atodiad A: rhestr o gwestiynau'r Alwad am Dystiolaeth	49
Atodiad B: cwestiynau cyd-destunol	59

Rhagair

Rydym bob amser wedi bod ar flaen y gad o ran arloesi hygyrchedd trafndiaeth. Crëwyd Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 (PSVAR) i ddarparu cyfle cyfartal i ddefnyddwyr bysiau a choetsis anabl, gan alluogi pob teithiwr i deithio'n rhwydd, yn hyderus ac yn ddiogel. Fe wnaeth y PSVAR lywio datblygiad [rheoliadau Comisiwn Economaidd Ewrop y Cenhedloedd Unedig ar gyfer adeiladu bysiau a choetsis](#), a osododd y meincnod rhyngwladol ar gyfer safonau hygyrchedd.

Mae cynnydd wedi'i wneud dros y ddau ddegawd diwethaf, gyda 99% o fysiau lleol yn Lloegr yn cydymffurfio â'r rheoliadau hyn, ond mae ein rhwydwaith trafndiaeth yn gweithredu o fewn amgylchedd sy'n newid yn barhaus. Mae technoleg newydd ac effeithiau'r Pandemig wedi cyflymu'r newid. Mae'r boblogaeth hefyd yn heneiddio, gan ddod â mwy o ysgogiad i'r angen i feddwl o'r newydd, nid yn unig mewn perthynas â cherbydau gwasanaeth cyhoeddus, ond hefyd o ran sut mae teithwyr yn cael mynediad i'r cerbydau hyn mewn gorsafoedd a safleoedd bysiau a choetsys.

Mae'n hanfodol bod meddylfryd y llywodraeth yn cael ei lywio gan ddyfnder o ddata, profiadau a safbwyntiau. Rwy'n ceisio ymatebion i'r Alwad hon am Dystiolaeth gan drawstoriad amrywiol o randdeiliaid ledled y wlad, gan gynnwys pobl anabl, y cyhoedd, gweithgynhyrchwyr, gweithredwyr, a chomisiynwyr gwasanaethau. Mae hwn yn gyfle arwyddocaol i lywio dealltwriaeth y llywodraeth o hygyrchedd ein cerbydau gwasanaeth cyhoeddus, ac mae eich mewnwelediad yn hollbwysig. Fe'ch anogaf yn gryf i ymateb.

Richard Holden AS, Gweinidog Ffyrdd a Thrafnidiaeth Leol

Crynodeb gweithredol

Ynglŷn â'r Alwad hon am Dystiolaeth

Fe wnaeth [Strategaeth Fysiau Genedlaethol 2021](#) (NBS) ymrwymo'r llywodraeth i adolygu rheoliadau allweddol i wella hygyrchedd bysiau.

Mae'r Alwad hon am Dystiolaeth (CfE) yn ceisio mynd i'r afael â'r bylchau yn ein dealltwriaeth drwy gasglu gwybodaeth am effeithiolrwydd presennol ac esblygiad posibl Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 (PSVAR). Gall y dystiolaeth a ddarperir gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, farn, profiadau o ddefnyddio bysiau a choetsis, a data.

Bydd y CfE yn rhedeg am gyfnod o 12 wythnos ac mae ar agor i bawb. Gallwch ymateb:

- Fel unigolyn
- Ar ran rhywun arall
- Ar ran sefydliad

Bydd ymateb y llywodraeth i'r CfE yn cael ei gyhoeddi erbyn diwedd 2023 a bydd yn nodi'r camau nesaf ar gyfer y PSVAR.

Strwythur y ddogfen

Mae'r CfE hwn yn cynnwys tair adran:

- **Cyflwyniad:** hanes a chyd-destun y PSVAR;
- **Cylch Gorchwyl:** nod, cwmpas ac ystyriaethau'r Adolygiad; a
- **Galwad am Dystiolaeth:** cwestiynau i ymatebwyr, gan gynnwys astudiaethau achos, gwybodaeth gyd-destunol, ac atodiadau.

Ystyriaethau

Bydd ymrwymiad y llywodraeth i adolygu'r PSVAR yn cael ei fodloni pan gyhoeddir ei hymateb i'r CfE hon. Bydd yr ymateb hwn yn adlewyrchu ac yn mynd i'r afael â'r camau gweithredu allweddol a argymhellir gan ymatebwyr. Gallai, er enghraifft, awgrymu meysydd i'w datblygu gyda gwaith pellach, gan gynnwys ymchwil dechnegol, ymgynghoriadau ac asesiadau effaith.

Mae'n bwysig bod ymatebwyr yn deall **nad yw'r CfE yn Ymgynghoriad**, ac ni fydd ymateb y llywodraeth yn nodi pa newidiadau a ddylai fod, os o gwbl. Yn hytrach, mae'r CfE hon yn gyfle i gasglu tystiolaeth a nodi lle mae ymatebwyr yn meddwl y gallai fod angen newid. Bydd hyn yn sail i ymgysylltu ac archwilio polisi pellach.

Os bydd ymatebwyr yn nodi yr hoffent weld newidiadau i'r PSVAR, bydd yr ystyriaethau a nodir isod yn berthnasol:

- Gellid cyflawni rhai newidiadau i'r PSVAR trwy ddilyn prosesau deddfwriaethol safonol ar gyfer diwygio rheoliadau.
- Er enghraifft, gallai ymatebwyr argymhell y dylid newid cwmpas PSVAR. Byddai'r llywodraeth wedyn yn datblygu polisi pellach i nodi pa newidiadau, os o gwbl, y gellid eu gwneud i gwmpas y PSVAR. Ein bwriad fyddai ymgynghori ar unrhyw newidiadau arfaethedig cyn gwneud diwygiadau posibl i'r PSVAR.
- Fodd bynnag, byddai newidiadau eraill i'r PSVAR yn fwy cymhleth. Er enghraifft, gallai ymatebwyr awgrymu yr hoffent weld newidiadau i rai neu bob un o nodweddion hygyrchedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus.
- Mae nodweddion hygyrchedd bysiau a choetsis, fel lled isaf drysau ac uchder grisiau, wedi'u nodi yn atodlenni'r PSVAR. Mae'r nodweddion hyn yn cael eu rheoleiddio gan gytundebau rhyngwladol.
- Y cytundeb rhyngwladol perthnasol ar gyfer bysiau a choetsis yw Rheoliad 107 (CU 107) Comisiwn Economaidd Ewrop y Cenhedloedd Unedig (UNECE). [Mae Atodiad 8 UN 107](#) yn nodi'r gofynion hygyrchedd gofynnol. Yn ogystal, [mae'r Cytundeb Masnach a Chydweithrediad \(TCA\)](#), a gafodd ei negodi gyda'r Undeb Ewropeaidd (UE) yn dilyn ymadawiad y DU o'r UE, yn ei gwneud yn ofynnol nad yw'r PSVAR yn ymwahanu'n sylweddol oddi wrth 107 y Cenhedloedd Unedig.
- Byddai angen i'r DU sicrhau newidiadau i UN 107 cyn y gallai ystyried gwneud newidiadau i'r rhannau o'r PSVAR yn amodol ar y cytundebau hyn. Byddai newid UN 107 yn broses aml-flwyddyn a byddai angen cytundeb y llofnodwyr eraill. Byddai hyn yn gofyn am gynnig ar gyfer newid, gyda chorff o dystiolaeth ategol yn dangos lle y gellid gwneud gwelliannau i CU 107
- Er enghraifft, os yw'r CfE yn nodi nad yw lled drysau bysiau bellach yn cefnogi'r cymhorthion symudedd mwyaf cyffredin, byddai angen i ni wneud gwaith pellach i nodi maint y drws 'cywir', gan gydbwyso yn ôl blaenoriaethau eraill megis awydd i gynyddu defnydd o fysiau. Byddai'r gwaith hwn, ac adolygiad PSVAR, yn rhoi corff o dystiolaeth i'r llywodraeth a chynnig posibl ar gyfer newid. Ein bwriad fyddai ymgynghori ar unrhyw gynigion ar gyfer newid. Pe byddai'n cael ei benderfynu y byddai newid yn fuddiol, byddem wedyn yn gallu cynnig gwelliannau i'r safonau technegol perthnasol a nodir yn CU 107. Pe byddai'r cynigion yn cael eu cymeradwyo gan y llofnodwyr i CU 107, byddem wedyn yn gallu dilyn deddfwriaeth safonol gweithdrefnau i ddiwygio'r PSVAR.

Mae Cylch Gorchwyl y CfE hon yn rhoi rhagor o fanylion am oblygiadau UN 107 a'r TCA ar gyfer y PSVAR yn adran 'Cwmpas i ddiwygio'r PSVAR' yn y ddogfen hon.

Sut i ymateb i'r Ymgynghoriad hwn

Dechreuodd y cyfnod Cais am Dystiolaeth ym mis Mehefin a bydd yn parhau tan ddechrau mis Medi 2023. Sicrhewch fod eich ymateb yn ein cyrraedd cyn y dyddiad cau. Gallwch gysylltu â thîm Adolygu'r Alwad am Dystiolaeth PSVAR drwy'r manylion cyswllt isod os oes angen fformatau amgen arnoch nad ydynt ar gael yn uniongyrchol ar y dudalen we.

Os hoffech anfon copi caled, anfonwch ymatebion i'r Alwad am Dystiolaeth at:

Tîm Adolygu'r Alwad am Dystiolaeth PSVAR

Cyfeiriad

Hygyrchedd Cludiant Teithwyr Lleol,

Teithio Hygyrch a Chynhwysol,

Grŵp Ffyrdd a Lleol,

Yr Adran Drafnidiaeth,

Great Minster House,

33 Horseferry Road,

Llundain, SW1P 4DR

Cyfeiriad e-bost

PSVAR2000CfE@dft.gov.uk

Rhif ffôn

0300 330 3000

Wrth ymateb, nodwch a ydych yn ymateb fel unigolyn neu'n cynrychioli barn sefydliad. Os ydych yn ymateb ar ran sefydliad mwy, nodwch yn glir pwy mae'r sefydliad yn ei gynrychioli a, lle bo'n berthnasol, sut y casglwyd barn yr aelodau.

Rhyddid Gwybodaeth

Gall gwybodaeth a ddarperir mewn ymateb i'r Alwad hon am Dystiolaeth, gan gynnwys gwybodaeth bersonol, gael ei chyhoeddi neu ei datgelu yn unol â Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 (FOIA) neu Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.

Os hoffech i wybodaeth a ddarperir gennych gael ei thrin yn gyfrinachol, byddwch yn ymwybodol, o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth, fod Cod Ymarfer statudol y mae'n rhaid i awdurdodau cyhoeddus gydymffurfio ag ef ac sy'n ymdrin, ymhlith pethau eraill, â rhwymedigaethau cyfrinachedd. Yn wyneb hyn, byddai'n ddefnyddiol pe gallech esbonio i ni pam yr ydych yn ystyried bod y wybodaeth a ddarparwyd gennych yn gyfrinachol. Os byddwn yn derbyn cais i ddatgelu'r wybodaeth, byddwn yn ystyried eich esboniad yn llawn, ond ni allwn roi sicrwydd y gellir cadw cyfrinachedd dan bob amgylchiad. Ni fydd ymwadiad cyfrinachedd awtomatig a gynhyrchir gan eich system TG, ynddo'i hun, yn cael ei ystyried yn rhwymol ar yr Adran.

Bydd yr Adran yn prosesu eich data personol yn unol â'r Ddeddf Diogelu Data (DPA) ac yn y mwyafrif o amgylchiadau bydd hyn yn golygu na fydd eich data personol yn cael eu datgelu i drydydd partïon.

Gwybodaeth ynghylch Preifatrwydd

Mae'r Adran Drafnidiaeth (DfT) yn cynnal yr alwad hon am dystiolaeth i gasglu tystiolaeth mewn perthynas â'r adolygiad o Reoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 (PSVAR). Os yw eich atebion yn cynnwys unrhyw wybodaeth sy'n eich galluogi i gael eich adnabod, yr Adran Drafnidiaeth, o dan gyfraith diogelu data, fydd y rheolydd ar gyfer y wybodaeth hon.

Rydym yn prosesu'r wybodaeth ganlynol fel rhan o'r alwad hon am dystiolaeth:

Enw a chyfeiriad e-bost. Mae hyn rhag ofn y bydd angen i ni ofyn cwestiynau dilynol i chi am unrhyw rai o'ch ymatebion.

Data iechyd, gwybodaeth am eich oedran a gwybodaeth am eich ardal breswyl. Bydd y wybodaeth hon yn cryfhau ein dadansoddiad o ymatebion a gwerthusiad cyffredinol o'r PSVAR.

Nid oes rhaid i chi roi'r wybodaeth bersonol hon i ni. Os byddwch yn ei darparu, byddwn yn ei ddefnyddio at y dibenion a amlinellir uchod yn unig.

O dan gyfraith diogelu data, y sail gyfreithlon ar gyfer prosesu eich data yw [Erthygl 6\(1\)\(e\)](#) – budd y cyhoedd. Mae prosesu yn angenrheidiol ar gyfer cyflawni tasg a gyflawnir er budd y cyhoedd neu wrth arfer awdurdod swyddogol a roddir i'r rheolydd.

Gan fod gwybodaeth sy'n ymwneud ag iechyd yn gategori arbennig o wybodaeth bersonol, mae adran bellach o'r UKGDPR yn berthnasol – [Erthygl 9\(2\)\(g\)](#) – budd cyhoeddus sylweddol.

Mae'n bosibl y byddwn yn contractio â chyflenwr trydydd parti i helpu i ddadansoddi ymatebion i'r Alwad hon am Dystiolaeth. Bydd data'n cael eu hanonymeiddio cyn eu rhannu lle bynnag y bo modd.

Os byddwch yn ymateb drwy ein harolwg ar-lein, mae eich data personol yn cael eu prosesu ar ran yr Adran Drafnidiaeth gan SmartSurvey, o ystyried mai nhw yw ein darparwr meddalwedd casglu arolygon cyfredol yn unig.

Dim ond at ddiben yr alwad hon am dystiolaeth y bydd gwybodaeth bersonol a ddarperir yn cael ei chadw. Bydd eich gwybodaeth yn cael ei chadw'n ddiogel a'i dinistrio o fewn 12 mis ar ôl i'r alwad am dystiolaeth ddod i ben.

I weld rhagor o wybodaeth am eich hawliau mewn perthynas â'ch data personol, sut i gwyno neu sut i gysylltu â Swyddog Diogelu Data'r Adran Drafnidiaeth, gweler ein [Siarter Gwybodaeth Bersonol](#).

Cyflwyniad

Disgwyliadau newidiol ynghylch hygyrchedd

Cefndir deddfwriaethol

Deddf Pobl Anabl (Cyflogaeth) 1944 oedd y darn cyntaf o ddeddfwriaeth i ddiffinio'r term 'person anabl'. Sefydlodd hyn bwysigrwydd ystyriaethau symudedd a mynediad ar draws y DU am genedlaethau i ddod a pharatoi'r ffordd ar gyfer deddfwriaeth arall sy'n gwneud darpariaeth arbennig ar gyfer pobl anabl. Cyflwynodd Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 1995 (DDA) y cysyniad o hawliau pobl anabl am y tro cyntaf a bu'n rhaid i ddarparwyr gwasanaethau wneud 'addasiadau rhesymol' i ddileu'r rhwystrau y maent yn eu hwynebu. Roedd y DDA yn cynnwys pwerau i gyflwyno rheoliadau i wneud cerbydau trafniadaeth yn hygyrch ac yn 2000, defnyddiodd y Llywodraeth ar y pryd y pwerau hyn i greu Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 (PSVAR). Ym Mhrydain Fawr, disodlwyd y Ddeddf gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Beth oedd amcanion gwreiddiol y PSVAR?

Crëwyd y PSVAR i wella mynediad at fysiau a choetsis sy'n gweithredu gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu ym Mhrydain Fawr. Cyfeirir at y cerbydau hyn gyda'i gilydd fel 'Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus Rheoleiddiedig' (PSVs). Dywedodd yr asesiad effaith gwreiddiol a gynhaliwyd fel rhan o greu'r PSVAR:

“Mae'r Llywodraeth wedi ymrwymo i sicrhau bod pobl anabl yn cael cyfle cyfartal. Rhan hanfodol o'r polisi hwn yw galluogi pobl anabl i ddefnyddio bysiau a choetsis yn ddiogel, gyda chysur rhesymol a heb anhawster gormodol.”

Cyn y PSVAR, nid oedd hygyrchedd yn ystyriaeth gref i fysiau a choetsis. Er enghraifft, roedd bysiau'n rhai llawr uchel. Roedd hyn yn golygu bod angen i deithwyr ddringo un neu fwy o risiau i fynd ar y bws. Roedd hyn yn ei gwneud yn anodd i deithwyr â namau symudedd gael mynediad at wasanaethau bws lleol neu wedi'u hamserlennu. Crëwyd y PSVAR i fynd i'r afael â'r mathau hyn o broblemau.

Er mwyn gwella mynediad i gerbydau o fewn cwmpas, mae'r rheoliadau'n nodi tair atodlen. Mae'r atodlenni hyn yn amlinellu'r gofynion hygyrchedd ar gyfer gweithredwyr gwasanaethau o fewn cwmpas ac maent wedi gwella hygyrchedd bysiau a choetsis ar draws Prydain Fawr:

- [gofynion hygyrchedd cadeiriau olwyn ar gyfer bysiau a choetsis;](#)
- [gofynion hygyrchedd cyffredinol ar gyfer bysiau unllawr a dec dwbl;](#) a
- [gofynion hygyrchedd cyffredinol ar gyfer coetsis unllawr a dec dwbl.](#)

Beth ydym ni'n ei wybod am hygyrchedd bysiau a choetsis a ddefnyddir heddiw?

Mae PSVs yn cyflawni swyddogaeth hanfodol yn ein rhwydwaith trafndiaeth, gan ddarparu gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu sy'n darparu cysylltedd ar draws Prydain Fawr. Mae hygyrchedd ar gyfer bysiau lleol yn dda: mae 99% o fysiau lleol yn Lloegr wedi cael tystysgrif hygyrchedd. Fodd bynnag, nid yw argaeledd eang trafndiaeth gyhoeddus hygyrch yn golygu bod pob teithiwr yn teimlo'r un mor hyderus yn eu defnydd o PSVs. Er enghraifft, mae [ystadegau trafndiaeth](#) yn dangos bod oedolion anabl yn Lloegr yn 2020 (yn ystod y Pandemig) wedi gwneud 28% yn llai o deithiau ar draws pob modd o gymharu ag oedolion nad ydynt yn anabl. Mae hyn yn cymharu â 39% yn llai o deithiau yn 2017 (cyn y pandemig), a 28% yn llai o deithiau yn 2021 (yr ystadegau diweddaraf ar adeg cyhoeddi). Dechreuodd cyfyngiadau coronafeirws yn Lloegr ym mis Mawrth 2020, gyda'r cyfnod cloi yn dod i ben ym mis Gorffennaf 2021, a chyfyngiadau ynysu cymdeithasol terfynol wedi'u codi ym mis Ebrill 2022.

Yn ogystal, mae diffyg dealltwriaeth o brofiad teithwyr niwrowahanol (er enghraifft, y rhai ag Awtistiaeth) wrth ddefnyddio PSVs; a pha mor dda y mae'r PSVAR yn cefnogi eu hanghenion mynediad. Mae hyn yn wir am y rhan fwyaf o anabledau anweladwy eraill. Mae diffyg dealltwriaeth tebyg ynghylch sut y gellid addasu PSVs yn well i wella profiad teithwyr sy'n cerdded (teithwyr ag anabledau corfforol sy'n gallu symud o gwmpas gyda chymhorthion hygyrchedd, megis baglau). Mae'r PSVAR yn canolbwyntio'n gryf ar hygyrchedd cadeiriau olwyn, ond gallai'r rheoliadau hefyd elwa o roi ystyriaeth bellach i deithwyr eraill, megis pobl â nam ar eu golwg a/neu eu clyw, a phobl â thwf cyfyngedig neu daldra byr.

Mae hefyd yn bwysig bod y llywodraeth yn gwella ei dealltwriaeth o sut mae pobl â chyflyrau neu namau lluosog yn profi PSVs, fel y gallai fod yn wir ar gyfer rhai teithwyr hŷn. Mae ymchwil yn y maes hwn yn cael ei gynnal, gyda phwyslais arbennig ar hygyrchedd gorsafoedd a safleoedd bysiau.

Astudiaeth achos: Bysiau sy'n "gyfeillgar i ddementia" Bysiau a Metrobus Brighton a Hove

Nod Brighton a Hove yw dod yn ddinas sy'n "gyfeillgar i oed a dementia". Dros 7 mlynedd yn ôl, cyflwynodd Bysiau a Metrobus Brighton a Hove hyfforddiant ymwybyddiaeth o ddementia ar gyfer eu staff. Mae'r holl staff bysiau bellach wedi cyflawni statws 'cyfeillgar i ddementia'. Mae hyn wedi galluogi eu gyrrwyr bysiau i ddeall

yr ystod o heriau y mae'n rhaid i deithwyr â dementia eu goresgyn wrth deithio. Mae hefyd yn eu cefnogi gyda'r wybodaeth sydd ei hangen arnynt fel y gallant gymryd camau effeithiol i helpu.

Mae Bysiau a Metrobus Brighton a Hove wedi darganfod y gall lloriau tywyll edrych fel pwl o ddŵr, neu dwll, i bobl â dementia. Gall hyn achosi i'r teithwyr hyn osgoi mynd ar y bws. O ganlyniad, mae'r gweithredwr wedi gweithio gyda chynhyrchwyr i gyflwyno lloriau golau i ddyluniad eu bysiau i fynd i'r afael â'r mater hwn, gan ddarparu gwasanaeth mwy hygyrch a chynhwysol.

Mae Bysiau a Metrobus Brighton a Hove hefyd wedi buddsoddi'n ddiweddar mewn fflyd o 56 o fysiau hydrogen unllawr newydd. Bydd gan hanner y rhain gilfachau cadair olwyn dwbl heb golli unrhyw seddi. Mae'r ddarpariaeth hon yn mynd y tu hwnt i'r safonau a amlinellir gan y PSVAR. Bydd gan yr hanner arall, oherwydd hyd byrrach o siasi, gilfachau sengl gyda man cadair wthio neu fygi ar wahân.

Ffynhonnell: Bysus Brighton a Hove a Metrobus. 2021. *Making Brighton & Hove a dementia friendly city.*

Er y disgwyliwyd cydymffurfiaeth lawn â'r PSVAR erbyn 1 Ionawr 2020, nid yw llawer o PSVs sy'n goetsis wedi cyrraedd y lefel ofynnol o hygyrchedd.

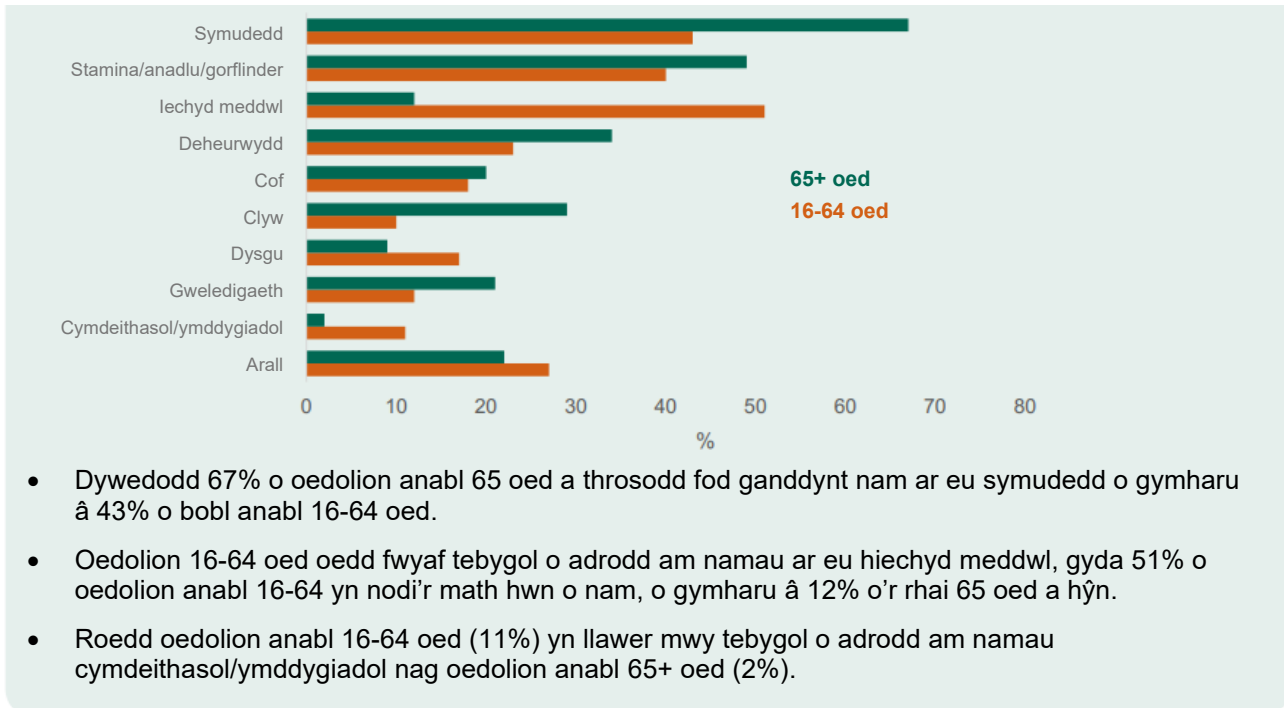
Mae ymgysylltu ag amrywiaeth o randdeiliaid, gan gynnwys cyrff masnach diwydiant a sefydliadau pobl anabl, yn awgrymu bod hyfforddwyr rhestredig yn cydymffurfio ar y cyfan. Fodd bynnag, fe fu problemau penodol o ran cydymffurfio â gwasanaethau amnewid rheilffordd (RR) a gwasanaethau cartref-i-ysgol (HTS) a ddarperir gan goetsis. Yn anffodus, mae union lefelau cydymffurfiaeth gwasanaethau HTS, a'r sector coetsis yn fwy cyffredinol, yn aneglur. Mae hyn oherwydd diffyg data. Yn ogystal, mae'r data anghyson sy'n bodoli yn annigonol ar gyfer dod i gasgliadau dibynadwy.

Yr eithriad yw darparu gwasanaethau amnewid rheilffordd (RR), lle mae'r Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd (ORR) yn casglu data cydymffurfiaeth cwmnïau gweithredu trenau. Ar gyfer y cyfnod 2021 i ddiwedd 2022 (pan adroddwyd y data ddiwethaf), adroddwyd nad oedd canran y dyletswyddau bysiau a choetsis RR cynlluniedig y barnwyd eu bod yn 'hygyrch' yn gostwng yn is na 93%. Nid oes gennym ddata ar gyfer RR heb ei gynllunio, ond byddem yn rhagweld y bydd y cyfraddau cydymffurfio yn debygol o fod yn is nag ar gyfer RR arfaethedig.

Poblogaeth sy'n heneiddio

Mae poblogaeth y DU yn heneiddio. Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) yn rhagweld y [bydd mwy na 24% o bobl sy'n byw yn y DU yn 65 oed neu'n hŷn erbyn 2042, i fyny o 18% yn 2016.](#)

Gyda phoblogaeth sy'n heneiddio, bydd mynd i'r afael â namau symudedd ond yn cynyddu mewn pwysigrwydd i'r diwydiant bysiau a choetsis, a chomisiynwyr gwasanaethau. O ganlyniad, mae'n bwysig bod y CfE hwn yn casglu tystiolaeth ar ba mor dda y mae'r PSVAR yn cefnogi pobl hŷn ac anabl, a pha newidiadau posibl i'r PSVAR a allai gefnogi eu hanghenion mynediad.

Ffigur 1 Nifer yr achosion o namau yn ôl grŵp oedran ar gyfer oedolion anabl. (Trafnidiaeth: ystadegau anabledd a hygyrchedd, Lloegr: 2020.)

Cylch Gorchwyl

Nod

Mae'r llywodraeth wedi ymrwmo i adeiladu cymdeithas decach i bawb. Mae'r Adran Drafnidiaeth (DfT) yn canolbwyntio'n benodol ar wella'r rhwydwaith trafnidiaeth drwy wella teithiau, diogelwch a chynhwysiant i bawb.

Mae hyn yn golygu y dylai pobl anabl allu teithio'n rhwydd, yn hyderus, a heb gost ychwanegol yn unol ag uchelgeisiau [Strategaeth Trafnidiaeth Gynhwysol 2018](#) (ITS).

Elfen allweddol o wireddu'r uchelgais hwn yw bwriad y llywodraeth y dylai penderfyniadau yn y dyfodol ar hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (PSVs), megis bysiau a choetsis, fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth gyfredol o anghenion teithwyr.

O ganlyniad, mae'r llywodraeth yn adolygu'r PSVAR ('yr Adolygiad'), a ddaeth i rym dros 20 mlynedd yn ôl. Bydd yr Adolygiad yn cynnwys Cais am Dystiolaeth (CfE), ac ymateb y llywodraeth iddo.

Amcanion

Amcanion y llywodraeth ar gyfer yr Adolygiad yw:

- Casglu tystiolaeth a fydd yn ein galluogi i ddeall effeithiolrwydd y PSVAR;
- Deall sut y gallai'r rheoliadau ddatblygu i ddiwallu anghenion newidiol pobl anabl yn well;
- Nodi lle gallai fod angen datblygu polisi ymhellach fel y gellir gwneud penderfyniadau ar y PSVAR yn y dyfodol gyda gwell dealltwriaeth o anghenion a disgwyliadau cyfnewidiol teithwyr anabl; a
- Deall safbwyntiau pobl anabl sy'n defnyddio cerbydau gwasanaeth cyhoeddus, comisiynwyr gwasanaethau PSV, cynhyrchwyr a gweithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus, a'r cyhoedd ar y PSVAR.

Mae'r Alwad hon am Dystiolaeth (CfE), fel rhan o'r Adolygiad, yn ceisio:

- Deall i ba raddau y mae'r PSVAR wedi galluogi pobl anabl i deithio'n gyfforddus ac yn ddiogel ar gerbydau gwasanaeth cyhoeddus;
- Ymchwilio i sut mae anghenion teithwyr wedi newid ers i'r PSVAR ddod i rym yn 2000;

- Archwilio sut y gallai PSVs datblygu i ddiwallu anghenion newidiol pobl anabl yn well; a
- Nodi unrhyw arloesi o ran y nodweddion hygyrchedd ar PSVs sy'n fysiau a choetsis, er enghraifft, arloesi mewn lifftiau cadeiriau olwyn ar gyfer coetsis.

Cwmpas

Er mwyn cyflawni'r amcanion a amlinellwyd uchod, bydd yr Adolygiad yn canolbwyntio ar:

- Archwilio'r ystod o gerbydau y mae PSVAR yn berthnasol iddynt;
- Asesu effeithiolrwydd gofynion hygyrchedd cyfredol y PSVAR;
- Deall a yw'r dull presennol o reoleiddio'n gweithio;
- Y berthynas rhwng dyfodol y PSVAR a'r pontio i allyriadau sero;
- Cydymffurfio â'r PSVAR, gan gynnwys arolygu a gorfodi; a
- Ffactorau sy'n gysylltiedig â'r PSVAR, ond nad ydynt yn cael eu rheoleiddio ganddo, megis hygyrchedd seilwaith ymyl y ffordd ac ymddygiad gyrwyr a theithwyr.

Llywodraethu ac Allbynnau

Bydd yr Adolygiad yn cynnwys ymgysylltu â phobl anabl, ymgysylltu ar draws y llywodraeth, a chyda rhanddeiliaid amrywiol eraill. Bydd y rhain yn cynnwys y [Pwyllgor Cyngori ar Gludiant Pobl Anabl](#) (DPTAC), sefydliadau anabledd a phobl anabl, comisiynwyr gwasanaethau PSV, a chynhyrchwyr a gweithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus.

Cwmpas i ddiwygio'r PSVAR

Mae ymrwymiad y [Strategaeth Fysiau Genedlaethol](#) (NBS) yn gosod amcan clir ar gyfer yr Adolygiad: i sicrhau, "mae penderfyniadau yn y dyfodol ar safonau hygyrchedd yn seiliedig ar ddealltwriaeth gyfredol o anghenion teithwyr." Y dull o gyflawni hyn yw trwy gyflwyno'r CfE hwn, a dadansoddi ei ymatebion.

Bydd unrhyw benderfyniadau posibl a wneir ar ôl i'r Adolygiad ynghylch y PSVAR ddod i ben yn cael eu dylanwadu gan [Reoliad Rhif 107 Comisiwn Economaidd y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Ewrop \(UNECE\)](#) (UN 107); a'r [Cytundeb Masnach a Chydweithrediad \(TCA\) gyda'r Undeb Ewropeaidd \(UE\)](#).

Mae UN 107 yn cefnogi cysondeb ar draws manylebau gweithgynhyrchu partïon contractio rhyngwladol. Mae hyn yn golygu bod bysiau a choetsis a weithgynhyrchir yn y DU, yr UE, UDA a Japan yn cael eu hadeiladu i fodloni'r un safonau hygyrchedd gofynnol.

Mae hyn yn darparu cysondeb rheoleiddiol i weithgynhyrchwyr bysiau a choetsis, sy'n golygu y gallant fod yn hyderus o'u gwerthu i weithredwyr ledled y byd. Mae hefyd yn

darparu cysondeb o ran profiad i deithwyr sy'n teithio ar fysiau a choetsis a weithgynhrychir i UN 107.

Mae [rheoliad 5 o'r PSVAR](#) yn cymhwyso UN 107 i gyfraith Prydain Fawr drwy gydnabod bod cerbydau a weithgynhrychir i UN 107 Atodiad 8 yn wahanol ond yn cyfateb i ofynion y PSVAR.

Mae'r [TCA](#) yn atal y DU rhag cyflwyno safonau domestig a allai wneud cerbydau a weithgynhrychir yn rhyngwladol i ofynion CU 107 yn llai deniadol yn fasnachol yn ein marchnad.

Gan fod y DU wedi llofnodi UN 107 a'r TCA, gall unrhyw gerbydau sy'n bodloni safonau UN 107 barhau i gael eu gwerthu yn y DU fel rhai sy'n bodloni gofynion y PSVAR.

Effaith gyfunol y cytundebau rhyngwladol hyn yw cyfyngu ar gyflymder y newidiadau y gellir eu gwneud i atodlenni'r PSVAR. Mae'r amserlenni hyn yn nodi nodweddion hygrychedd bysiau a choetsis. Er enghraifft, maent yn safoni isafswm uchder grisiau a lled drysau. O'r nodweddion hygrychedd a reoleiddir yn y PSVAR, dim ond arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau sydd heb eu rheoleiddio gan CU 107 hefyd.

Byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn gofyn am negodi llwyddiannus gyda'r llofnodwyr eraill i CU 107. Bydd hyn yn cymryd amser ac mae'r canlyniad yn ansicr.

Fodd bynnag, nid yw'r cytundebau hyn yn atal yr Adolygiad rhag casglu tystiolaeth ar sut y gellid gwella'r rheoliadau; neu werthuso effeithiolrwydd y PSVAR. Nid yw ychwaith yn cyfyngu ar unrhyw newidiadau i agweddau ar y PSVAR sydd y tu allan i gwmpas UN 107, megis newidiadau i'r math ac ystod o wasanaethau y mae'r PSVAR yn berthnasol iddynt.

Galwad am Dystiolaeth

Mae'r adran Galwad am Dystiolaeth (y drydedd adran) yn archwilio chwe phwnc:

Cymhwyso'r PSVAR

Mae'r adran hon yn amlinellu'r ystod o wasanaethau y mae'r PSVAR yn berthnasol iddynt ar hyn o bryd (neu sydd "o fewn cwmpas"). Er enghraifft, mae'r rhan fwyaf o fysiau a choetsis sy'n eistedd 22 neu fwy o deithwyr o fewn cwmpas y PSVAR, felly mae'n rhaid iddynt fodloni gofynion hygyrchedd y rheoliadau. Rydym yn ceisio barn ymatebwyr ynghylch a hoffent weld newidiadau i'r modd y caiff y PSVAR ei gymhwyso.

Nodweddion hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (PSVs)

Mae'r adran hon yn esbonio gofynion (neu "nodweddion" hygyrchedd) y PSVAR, megis y rhai sy'n ymwneud â manau cadeiriau olwyn a systemau lifft. Rydym yn ceisio tystiolaeth ynghylch a yw ymatebwyr yn teimlo bod y gofynion presennol yn cefnogi anghenion hygyrchedd teithwyr, a pha ofynion amgen neu ychwanegol y gallent fod am eu gweld.

Dulliau o reoleiddio

Mae'r adran hon yn egluro'r dull rheoleiddio presennol sy'n sail i'r PSVAR. Ar hyn o bryd mae'r PSVAR yn gofyn am gadw at set fanwl o fanylebau. Er enghraifft, mae'r PSVAR yn nodi - i'r milimedr - union leiaf lled seddi blaenoriaeth ar fysiau ac yn nodi'n union sut y dylid eu mesur. Rydym yn ceisio barn ar addasrwydd y dull rheoleiddio hwn.

Datgarboneiddio a'r PSVAR

Mae'r adran hon yn amlinellu pwysigrwydd datgarboneiddio ac yn ceisio archwilio ei berthynas â hygyrchedd bysiau a choetsis. Er enghraifft, sut mae technoleg cerbydau trydan (EV) yn effeithio ar ddyluniad a hygyrchedd PSVs. Rydym yn ceisio barn ynghylch a ddylai newidiadau i'r gofynion hygyrchedd ar gyfer bysiau a choetsis fod yn gydnaws â'r newid i gerbydau allyriadau sero ac, os felly, sut y gellid gwneud hyn.

Gorfodi'r PSVAR

Mae'r adran hon yn nodi sut mae'r PSVAR yn cael ei orfodi ar hyn o bryd. Ar hyn o bryd mae'r Asiantaeth Safonau Gyrwyr a Cherbydau (DVSA) yn cynnal gweithgarwch archwilio, a all ddigwydd yn ystod profion diogelwch cerbydau neu ar ochr y ffordd. Rydym yn ceisio tystiolaeth ar sut y gellid gwella cydymffurfiaeth â'r PSVAR.

Seilwaith ymyl ffordd, ymddygiad a materion eraill

Mae'r adran hon yn disgrifio materion sy'n effeithio ar hygyrchedd gwasanaethau bysiau a choetsis sy'n gysylltiedig â'r PSVAR ond nad ydynt yn cael eu rheoleiddio ganddo. Mae hyn yn cynnwys seilwaith ymyl ffordd, megis uchder cyrbau, ac ymddygiad gyrrwyr a theithwyr. Rydym yn ceisio barn ar y rhain a materion PSVAR cysylltiedig eraill fel y maent yn ymwneud â hygyrchedd bysiau a choetsis.

Cyflwyniad

Bydd dealltwriaeth gyfredol o anghenion teithwyr yn helpu i wneud penderfyniadau yn y dyfodol ar safonau hygyrchedd ar gyfer bysiau a choetsis. [Mae cael mynediad i'r gwasanaethau hyn yn cefnogi pobl i fod yn economaidd weithgar](#), gan hybu twf lleol, tra hefyd yn gwella cysylltedd cymdeithasol, iechyd a lles ar gyfer poblogaethau anabl a phobl sy'n heneiddio. Mae cerbydau anhygyrch yn rhwystrau uniongyrchol i'r manteision hyn.

Y PSVAR

Mae'r PSVAR yn llywodraethu'r gofynion hygyrchedd ar gyfer bysiau a choetsis sy'n darparu gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu gyda chapasiti o fwy na 22 o deithwyr, yn ogystal â'r gyrrwr.

Ffigur 2 Teithwraig hŷn yn defnyddio lifft coets sy'n llwytho ar yr ochr sy'n cydymffurfio â PSVAR (CPT)

Dylai dealltwriaeth y llywodraeth o anghenion teithwyr gael ei llywio gan dystiolaeth. Bydd yr Alwad am Dystiolaeth (CfE) yn adeiladu ar ganfyddiadau [ymchwil Cadair Olwyn Cyfeirnod 2022](#), astudiaeth a gomisiynwyd gan yr Adran sy'n edrych ar y safon bresennol

ar gyfer cadeiriau olwyn a'u defnydd ar drafnidiaeth. O ganlyniad, mae'n bwysig bod y CFE hwn yn ymgysylltu ag ystod eang ac amrywiol o deithwyr a darpar deithwyr. Er enghraifft, un math o ymatebwr yr hoffem ei ddeall yn arbennig yw barn pobl a hoffai ddefnyddio cerbydau gwasanaeth cyhoeddus, ond sy'n teimlo nad ydynt yn bodloni eu hanghenion hygyrchedd ar hyn o bryd.

Rydym yn annog ymatebwyr i ateb pob cwestiwn, neu gynifer â phosibl. Fodd bynnag, deallwn fod hon yn ddogfen hir a chymhleth ar adegau; mae croeso i ymatebwyr ganolbwyntio ar yr adrannau hynny y teimlant sydd fwyaf perthnasol i'w profiad, eu gwaith neu eu diddordebau.

Astudiaeth achos: cadeiriau olwyn a'r ymchwil gyfeirio safonol

Ym mis Mawrth 2022, canfu ymchwil a gomisiynwyd gan yr Adran Drafnidiaeth fod safon cadeiriau olwyn cyfeirio cyfredol y Sefydliad Safoni Rhyngwladol (ISO) yn darparu ar gyfer 60% o gadeiriau olwyn a 54% o gymhorthion symudedd ag olwynion yn y DU.

Amlygodd yr astudiaeth fod galwadau am gymhorthion symudedd gyda mwy o ystod ac ymarferoldeb yn ysgogi cynhyrchu dyfeisiau 'hybrid' mwy, trymach. Mae'r rhain fel arfer yn fwy na dimensiynau'r safon gyfeirio. Fodd bynnag, mae gallu bws neu goets i wneud lle i'r dyfeisiau mwy hyn wedi'i gyfyngu gan ystyriaethau ynghylch diogelwch a dyluniad cerbydau.

Mae Strategaeth Trafnidiaeth Gynhwysol (ITS) 2018 yn gofyn i'r Adran ystyried sut y dylid diwallu anghenion pobl anabl sy'n teithio ar drafnidiaeth gyhoeddus leol ac ar y ffyrdd yn y dyfodol. Bydd yr adolygiad PSVAR yn defnyddio canfyddiadau'r adroddiad cadeiriau olwyn er cyfeirio i archwilio effeithiolrwydd y safon gyfeirio a llywio ein dealltwriaeth o sut y defnyddir cadeiriau olwyn ar fysiau a choetsis.

Ffynonellau: Yr Adran Drafnidiaeth. 2022. *Ymchwil Gyfeirio ar gyfer Cadeiriau Olwyn: Adroddiad Llawn; a'r Adran Drafnidiaeth. 2018. Y Strategaeth Trafnidiaeth Gynhwysol.*

Cymhwyso'r PSVAR

Mae'r PSVAR yn berthnasol i amrywiaeth o fysiau unllawr a deulawr a choetsis pan ydynt yn darparu gwasanaethau lleol neu wedi'u hamserlennu. Gelwir y rhain yn "gerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir" (PSVs).

Gwasanaethau o fewn cwmpas

Mae'r adran hon yn amlinellu'r gwasanaethau y mae'n rhaid iddynt gydymffurfio â'r PSVAR. Mae hefyd yn cyflwyno gwasanaethau eraill a ddarperir gan fysiau a choetsis, ond nad ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR.

Gwasanaeth lleol

Gwasanaeth, sy'n defnyddio un neu fwy o gerbydau gwasanaeth cyhoeddus, i gludo teithwyr ar y ffordd am brisiau ar wahân.

Gwasanaeth wedi'i drefnu

Gwasanaeth, sy'n defnyddio un neu fwy o gerbydau gwasanaeth cyhoeddus, i gludo teithwyr am brisiau ar wahân:

- Ar hyd llwybrau penodol;
- Ar adegau penodol; a
- Gyda theithwyr yn cael eu cymryd a'u gollwng mewn manau aros a bennwyd ymlaen llaw, ond nid yw'n cynnwys gwasanaeth teithiau.

Darperir gwasanaethau bws [lleol](#) ac wedi'u hamserlennu gan PSVs. Gall y llwybr fod o unrhyw hyd, cyn belled ag y gall teithwyr adael y cerbyd o fewn 15 milltir (wedi'i fesur mewn llinell syth) i ble y gwnaethon nhw fyrddio.

Nid yw gwasanaethau 'pellter hir' wedi'u diffinio yn y PSVAR ond maent wedi'u cynnwys yn rhannol gan y diffiniadau o wasanaethau lleol a gwasanaethau wedi'u hamserlennu; sy'n golygu bod rhaid iddynt gydymffurfio â'r rheoliadau mewn sefyllfaoedd penodol.

Gwasanaeth amnewid rheilffyrdd

Gwasanaethau sy'n darparu trafndiaeth amgen i deithwyr rheilffordd yn ystod cyfnodau o darfu wedi'i gynllunio neu heb ei gynllunio.

O ran gwasanaethau amnewid rheilffordd (RR), mae'r broses contractio rheilffordd yn ei gwneud yn ofynnol i Gwmnïau Gweithredu Trenau (TOCs) ddarparu trafndiaeth hygyrch amgen lle nad oes cerbyd RR sy'n cydymffurfio â PSVAR ar gael. Rhaid i'r cludiant hygyrch amgen gynnig yr un lefel o wasanaeth â chludiant a ddarperir i deithwyr nad ydynt yn anabl. Mae hyn yn golygu na ddylai teithwyr anabl ddiodeff unrhyw niwed i gysur, diogelwch neu amseroedd aros. Ar gyfer gwaith peiranyddol wedi'i gynllunio, mae'n rhaid i TOCs wneud darpariaeth ar gyfer trafndiaeth hygyrch amgen ymlaen llaw. Fel amod o drwyddedu gan y Swyddfa Ffyrdd a Rheilffyrdd (ORR), mae'n ofynnol i TOCs nodi trefniadau o'r fath fel rhan o'u polisïau teithio hygyrch.

Gwasanaeth o'r cartref i'r ysgol

Mae gwasanaeth 'drws caeedig' o'r cartref i'r ysgol yn wasanaeth sy'n darparu cludiant i ac o sefydliad addysgol sy'n darparu addysg gynradd, uwchradd neu addysg bellach.

Mae gwasanaethau trafndiaeth 'drws caeedig' o'r cartref i'r ysgol o fewn cwmpas y PSVAR lle mae tocyn yn cael ei dalu gan o leiaf un teithiwr. Yn debyg i TOCs sy'n darparu gwasanaethau RR, mae dyletswydd gyfreithiol ar Awdurdodau Lleol (ALLau) i ddarparu cludiant hygyrch amgen i deithwyr anabl sy'n mynychu ysgolion a ariennir gan y

wladwriaeth os nad oes bws hygyrch ar gael. Nid oes gan ALLau ddyletswydd debyg mewn perthynas ag ysgolion nad ydynt yn rhai'r wladwriaeth, oni bai bod gan y disgybl anghenion addysgol arbennig ac anabledau, a bod yr ysgol nad yw'n ysgol y wladwriaeth wedi'i henwi yng nghynllun addysg, iechyd a gofal (EHC) y disgybl. Nid oes gan ysgolion nad ydynt yn rhai'r wladwriaeth ddyletswydd cludiant penodol ar gyfer eu disgyblion, ond byddai trefniadau cludiant fel arfer yn cael eu gwneud fel rhan o becyn y cytunwyd arno gyda'r rhieni neu warcheidwaid.

Gwasanaethau y tu allan i gwmpas

Nid yw'r PSVAR yn berthnasol i bob gwasanaeth bws a choets. Mae gwasanaethau nad ydynt o fewn cwmpas y PSVAR ar hyn o bryd yn cynnwys siarter, teithiau neu wasanaethau sy'n ymateb i'r galw. Nid yw'r PSVAR ychwaith yn berthnasol i fysiau a choetsis bach sydd â seddi i 9-22 o deithwyr (yn ogystal â'r gyrrwr), megis bysiau mini.

Gwasanaethau teithiau

Gwasanaeth lle mae cerbyd gwasanaeth cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio ar gyfer neu ar y cyd â chludo teithwyr i leoliad penodol, neu i leoliadau penodol, ac yn ôl i'w man ymadael.

Gwasanaethau Siarter

Nid oes diffiniad sefydledig ar gyfer gwasanaethau siarter ar draws y diwydiant bysiau a choetsis. Fel arfer caiff y rhain eu llogi at ddibenion ac achlysuron penodol. Fel gwasanaethau teithiau a DRT, nid ydynt yn dilyn amserlen gyson.

Gwasanaethau sy'n ymateb i'r galw

Mae trafniadaeth sy'n ymateb i'r galw (DRT) yn wasanaeth hyblyg sy'n darparu cludiant a rennir i ddefnyddwyr sy'n nodi eu lleoliad dymunol a'r amser casglu a gollwng.

Gwasanaethau bysiau a choetsys bach

Mae bysiau a choetsys bach (SBCs) yn cynnwys ystod eang o gerbydau, gan gynnwys bysiau mini, trawsnewidiadau faniau, a bysiau bach sydd wedi'u cynllunio i gludo 9-22 o deithwyr. Ystyrir y rhain yn nodweddiadol fel bysiau mini, ac fe'u defnyddir i ddarparu gwasanaethau lleol, yn ogystal â gwasanaethau cymunedol neu siarter.

Ffigur 3 Defnyddiwr cadair olwyn yn mynd i mewn i fws mini cludiant cymunedol hygyrch (Cymdeithas Cludiant Cymunedol)

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr [adran Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer yr alwad hon am dystiolaeth](#).

Cwestiwn 1

Ydych chi'n credu y dylid newid y dull presennol o ymdrin â hygyrchedd yn y PSVAR mewn rhyw ffordd? (dewiswch **un** ateb yn unig).

- ydw ar gyfer bysiau a choetsis
- ydw ar gyfer bysiau yn unig
- ydw ar gyfer hyfforddwyr yn unig
- nac ydw
- ddim yn gwybod

- ddim am ateb

Wrth ateb cwestiynau 2 to 3

- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabled neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 2

Os ydych chi'n credu **bod angen newid**, sut, yn eich barn chi, ddylai'r ymagwedd bresennol tuag at hygyrchedd yn y PSVAR newid?

Cwestiwn 3

Os ydych chi'n credu **nad oes** angen newid, **pam** ydych chi'n credu **nad** oes angen newid yr ymagwedd bresennol tuag at hygyrchedd yn y PSVAR?

Cwestiwn 4

Yn eich barn chi, a ddylid newid cwmpas y PSVAR? (dewiswch **un** ateb yn unig).

- dylid – dylid ei ehangu
- dylid – dylid ei leihau
- na ddylid – dylai aros yr un peth
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 5

Os ydych yn credu y dylid **ehangu** cwmpas y PSVAR, pa wasanaethau y dylid eu cynnwys yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- gwasanaethau am ddim o'r cartref i'r ysgol (er enghraifft, pan na thelir am docyn)
- gwasanaethau teithiau
- gwasanaethau siarter
- gwasanaethau sy'n ymateb i'r galw

- cerbydau bach sy'n cludo teithwyr sy'n cludo rhwng 9-22 o deithwyr (er enghraifft, bysiau mini)
- arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 6

Os ydych yn credu y dylid **lleihau** cwmpas y PSVAR, pa gerbydau ydych chi'n credu y dylid eu **tynnu**? (dewiswch **un** ateb yn unig):

- bysiau
- coetsis
- bysiau a choetsis

Cwestiwn 7

Os ydych yn credu y dylid lleihau cwmpas y PSVAR drwy ddileu **gwasanaethau coetsis** sydd o fewn cwmpas, pa fath o wasanaethau coetsis y dylid eu dileu? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- gwasanaethau cartref-i-ysgol â thâl
- gwasanaethau amnewid rheilffordd
- arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiwn 8

- Os ydych yn ateb y cwestiwn hwn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych yn ateb y cwestiwn hwn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 8

Pam ydych chi'n credu y dylai cwmpas y PSVAR naill ai newid, aros yr un fath, neu gael ei leihau?

Nodweddion hygrychedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus

Rydym yn ceisio tystiolaeth ar sut mae teithwyr yn profi'r nodweddion hygrychedd a ddarperir ar hyn o bryd gan fysiau a choetsis. Mae gennym ddiddordeb hefyd mewn dysgu am ba nodweddion yr hoffai ymatebwyr eu gweld yn cael eu hychwanegu, eu tynnu neu eu newid.

At ddibenion y CfE hwn, mae'r nodweddion hygrychedd a nodir yn atodlenni'r PSVAR wedi'u grwpio'n categorïau. Mae disgrifiadau symlach wedi'u darparu hefyd. Mae'r rheoliadau'n rhoi llawer mwy o fanylion am nodweddion hygrychedd unigol.

Ag amserlen benodol yn amlinellu'r gofynion ar gyfer mynediad i gadeiriau olwyn, gellir ystyried bod y PSVAR yn anwybyddu'r ystod o anabledau eraill (corfforol a gwybyddol) y gwyddom sy'n bodoli yn y gymdeithas fodern. Mae'n werth ystyried wrth ymwneud â'r adran hon pa mor dda y mae'r rheoliadau ar hyn o bryd yn darparu ar gyfer pob math o anabled a nam.

Gofynion cadeiriau olwyn ar gyfer cerbydau gwasanaeth cyhoeddus ([atodlen 1](#))

Rhaid i gerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir fod yn hygrych i gadeiriau olwyn sy'n bodloni'r safon "[cadair olwyn gyfeirio](#)". Mae hyn yn golygu bod rhaid i fysiau a choetsis a reoleiddir gan y PSVAR ganiatáu i gadair olwyn sydd wedi'i dylunio i [fanylebau'r Sefydliad Rhyngwladol ar gyfer Safoni \(ISO\)](#) fynd i mewn, symud o gwmpas, a chael ei diogelu yn ystod y daith.

Mae'r nodweddion canlynol yn galluogi teithwyr sy'n defnyddio cadeiriau olwyn i fynd i **mewn ac allan** o fysiau a choetsis yn ddiogel:

Lifftiau a rampiau byrddio: Mae lifft neu rampiau wedi'u gosod ar y cerbyd ar gyfer cerbydau gwasanaeth cyhoeddus rheoledig. Gall rampiau gael eu pweru neu fod â llaw. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn disgrifio'r gofynion gweithredol, dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer lifftiau a rampiau byrddio.

Mynedfeydd ac allanfeydd: mae lled drysau cerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir wedi'u cynllunio i ganiatáu i gadeiriau olwyn fynd trwodd yn ddirwyrstr. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn darparu ar gyfer gofynion dimensiynol a bylchu mynedfeydd ac allanfeydd ar gerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir.

Mae'r nodweddion canlynol yn ymwneud â **lleoli a diogelu** cadeiriau olwyn y tu mewn i'r cerbyd:

Mannau cadeiriau olwyn: rhaid i gerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir fod ag o leiaf un lle cadair olwyn ar ei ddec isaf.

Cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen: mae coetsis yn debygol o gael eu dylunio ar gyfer cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen. Mae dyluniadau manau cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen yn gofyn am systemau clymu sydd ynghlwm wrth y gadair olwyn, yn ogystal ag ataliad addas, i ddarparu lefel resymol o ddiogelwch. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn disgrifio'r gofynion dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen.

Cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl: mae bysiau fel arfer yn cael eu hadeiladu gyda chynhalydd cefn i alluogi cadair olwyn i deithio i gyfeiriad sy'n wynebu tuag yn ôl. Mae dyluniad y gofod cadair olwyn sy'n wynebu'r cefn yn helpu i atal anafiadau i'r defnyddiwr cadair olwyn wrth i'r cerbyd gael ei gludo. Nid oes angen ataliadau pan fo'r man cadair olwyn yn wynebu tuag yn ôl. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn disgrifio'r gofynion dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl.

Mae'r nodweddion canlynol yn galluogi defnyddiwr cadair olwyn i **symud o gwmpas yn ddiogel** y tu mewn i fysiau a choetsis a **chyfathrebu** â'r gyrrwr.

Tramwyfeydd: rhaid i gerbydau gwasanaeth cyhoeddus a reoleiddir ganiatáu digon o le i gadeiriau olwyn cyfeirio allu symud rhwng y man cadair olwyn a mynedfa ac allanfa cadeiriau olwyn. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn amlinellu rhwyddineb mynediad a gofynion dimensiynol ar gyfer manau olwynadwy ar y cerbyd.

Arwyddion a marciau: darperir cymorth gweledol i ddefnyddwyr cadeiriau olwyn ar gerbydau gwasanaeth cyhoeddus rheoledig i helpu gyda lleoliad a defnydd y man cadair olwyn. Er enghraifft, dylai arwyddion a marciau ddangos y cyfeiriad y bydd y gadair olwyn a'r defnyddiwr cadair olwyn yn ei wynebu yn ystod y daith. Mae'r adran hon o'r PSVAR yn disgrifio'r dimensiynau a'r gofynion lleoliad ar gyfer arwyddion a marciau.

Dyfeisiau cyfathrebu: y gofynion sain, dimensiynol, lleoliad a bylchu ar gyfer y ddyfais y bydd teithiwr anabl yn ei defnyddio i roi arwydd i'r gyrrwr stopio, neu gyfathrebu ag ef mewn ffordd arall.

Goleuadau: y gofynion ar gyfer goleuo y tu mewn a thu allan i'r cerbyd er mwyn hwyluso mynediad diogel i ddefnyddwyr cadeiriau olwyn.

Ffigur 4 Man cadair olwyn bws sy'n wynebu tuag yn ôl (DVSA)

Astudiaeth achos: profiadau defnyddwyr cymorth symudedd ar wasanaethau trafndiaeth gyhoeddus

Mae'r adroddiad Cadair Olwyn Cyfeirio yn amlygu pwysigrwydd nodweddion hygyrchedd ar fysiau a choetsis i bobl anabl, ond mae hefyd yn nodi lle mae heriau hygyrchedd. Er enghraifft, esboniodd un cyfranogwr yn yr ymchwil pan yw'n defnyddio ei gadair olwyn ar y bws:

“mae bwch mawr sy'n anodd ei drafod. Mae lle penodol ar fwrdd, fodd bynnag, nid oes modd diogelu'r gadair olwyn ac rwy'n cael bod gyrrwyr yn arw, felly rwy'n teimlo'n anesmwyth heb gael fy niogelu ar fysiau wrth fynd o amgylch corneli.”

Ffynhonnell: Yr Adran Drafndiaeth. 2022. Ymchwil Gyfeirio Cadair Olwyn: Adroddiad Llawn.

Gofynion bysiau ([atodlen 2](#))

Mae'r nodweddion canlynol yn galluogi teithwyr i **nodi'r bws** y maent am ei gymryd, yn ogystal â **chefnogi mynediad diogel** i'r bws o'r cyrb neu ymyl y ffordd:

Arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau: y gofynion dimensiynol a gweledol ar gyfer arddangosiadau sy'n nodi rhif y llwybr a'r cyrchfan. Mae'r wybodaeth hon yn helpu teithwyr i nodi'r gwasanaeth cywir.

Systemau penlinio: system rheoli uchder sy'n galluogi'r gyrrwr i ostwng neu godi'r cerbyd ar gyfer byrddio a gadael y cerbyd. Mae'r rheoliadau'n nodi'r gofynion ar gyfer defnydd gweithredol diogel o'r system.

Grisiau (allanol a mewnol): mae grisiau yn galluogi mynediad i'r bws o'r tu allan, yn ogystal â'r man codi yng nghefn y cerbyd a'r llawr uchaf. Mae'r rheoliadau'n nodi'r gofynion dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer y grisiau hyn.

Mae'r nodweddion canlynol yn cefnogi **symudiad diogel, seddi, a chyfathrebu â'r gyrrwr y tu mewn** i'r bws.

Seddi â blaenoriaeth: y gofynion dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer lleiafswm o bedair sedd ddynodedig ar gyfer teithwyr anabl ar fysiau. Dylai teithwyr nad ydynt yn anabl adael y seddi hyn os oes angen.

Lloriau a thramwyfeydd: y gofynion dimensiynol a diogelwch ar gyfer yr ardaloedd “llawr blaenoriaeth” dynodedig ar fwrdd sy'n galluogi symud o amgylch y bws. Rhaid i'r rhain allu gwrthsefyll llithro a chael eu hadeiladu hyd at raddiant penodol.

Canllawiau a gafaelion llaw: mae'r nodweddion hyn yn cefnogi teithio diogel i deithwyr ar fwrdd wrth symud ac wrth sefyll, ac maent wedi'u cynllunio i ddarparu disigledd ychwanegol. Mae'r nodweddion hyn wedi'u hadeiladu i mewn neu'n gysylltiedig â ffrâm y bws, a byddant yn cyferbynnu mewn lliw â gweddill y bws.

Dyfeisiau cyfathrebu: gofynion sain, dimensiynol, lleoliadol a bylchu ar gyfer y ddyfais y bydd teithiwr anabl yn ei defnyddio i roi arwydd i'r gyrrwr stopio; neu gyfathrebu â nhw fel arall.

Ffigur 5 Tu mewn i fws yn dangos y man cadair olwyn, canllawiau a gafaelion llaw, seddi a grisiau (DfT)

Coetsis ([atodlen 3](#))

Mae'r nodweddion canlynol yn galluogi teithwyr i **nodi'r goets** y dymunant ei gymryd, yn ogystal â **chefnogi mynediad diogel** i'r goets o'r cyrb neu ymyl y ffordd:

Arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau: y gofynion dimensiynol a gweledol ar gyfer arddangosiadau sy'n nodi rhif y llwybr a'r cyrchfan. Mae'r wybodaeth hon yn helpu teithwyr i nodi'r gwasanaeth cywir.

Systemau penlinio: system rheoli uchder sy'n galluogi'r gyrrwr i ostwng neu godi'r goets ar gyfer byrddio a gadael. Mae'r rheoliadau'n nodi'r gofynion ar gyfer defnydd gweithredol diogel o'r system.

Grisiau (allanol a mewnol): mae grisiau yn galluogi mynediad i'r goets o'r tu allan, yn ogystal â phrif ardal y caban, y toiled, a'r llawr uchaf os yw'n bresennol. Mae'r rheoliadau'n nodi'r gofynion dimensiynol, bylchu a diogelwch ar gyfer y grisiau hyn.

Mae'r nodweddion canlynol yn cefnogi **symudiad diogel, seddi, a chyfathrebu â'r gyrrwr y tu mewn** i'r goets:

Lloriau a thramwyfeydd: y gofynion dimensiynol a diogelwch ar gyfer yr ardaloedd “llawr blaenoriaeth” dynodedig ar fwrdd sy'n galluogi symud o amgylch y bws. Rhaid i'r rhain allu gwrthsefyll llithro a chael eu hadeiladu hyd at raddiant penodol.

Seddi: y gofynion dimensiynol, bylchu, diogelwch a mynediad ar gyfer seddi ar goets.

Canllawiau: mae'r nodweddion hyn yn cefnogi mynediad diogel i'r goets ac allan ohoni, yn ogystal â rhoi disigledd i deithwyr ar y tramwyfeydd. Maent wedi'u hadeiladu i mewn neu'n gysylltiedig â ffrâm y goets, a bydd eu lliw yn cyferbynnu â'r lle y'i lleolir.

Mae atodlenni'r PSVAR, a grynhoir uchod, yn amlinellu'r safonau gofynnol ar gyfer nodweddion hygyrchedd bysiau a choetsis. Fodd bynnag, fel y dengys yr astudiaeth achos ganlynol, mae'n bosibl mynd y tu hwnt i'r safonau hyn.

Astudiaeth achos: IMTAC, Wrightbus, a Translink (Gogledd Iwerddon)

Mae'r Pwyllgor Cyngtori ar Symudedd a Thrafnidiaeth Gynhwysol (IMTAC) yn cyngori Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon ar faterion sy'n effeithio ar symudedd pobl fyddar, anabl a hŷn. Yng Ngogledd Iwerddon, mae PSVAR wedi'i ddatganoli, ond mae'r rheoliadau wedi'u halinio â manylebau Prydain Fawr.

Mae IMTAC wedi gweithio gyda Wrightbus i ddylanwadu ar ddyluniad bysiau trydan hydrogen a batri newydd sydd bellach yn rhan o fflyd bysiau allyriadau sero Translink.

Yn nodedig, mae gan y ddau fws fynediad drws deuol. Roedd hyn yn unol ag argymhelliad IMTAC y dylai'r cerbydau sicrhau mynediad hyblyg wrth fynd i mewn ac allan o'r bws. Llwyddiant ychwanegol i'r gwaith hwn fu dylunio gofod uwch na'r cyfartaledd ar gyfer defnyddwyr cadeiriau olwyn ar y dyluniadau batri trydan, gyda mynediad drws deuol yn galluogi defnydd o'r gofod hyblyg fel gofod cadair olwyn ychwanegol.

Mae IMTAC hefyd wedi ymgysylltu â Translink ar dreialu bws llawr isel newydd a ddatblygwyd i'w ddefnyddio ar lwybrau rhyngdrefol. Mae gan y cerbydau hyn fynedfeydd llawr isel, heb risiau, a rhan fawr o seddi llawr isel heb risiau. O gymharu â bws llawr uchel, mae cael gwared ar y gris cyntaf uchel i mewn i'r cerbyd yn gwella hygyrchedd y bws yn sylweddol. Mae hyn yn arbennig o fuddiol i deithwyr anabl sy'n cerdded, ac eraill â namau symudedd.

Ffynhonnell: IMTAC. *Diweddariad 2021 yn dilyn ymweliad safle â Wrightbus i weld cerbydau allyriadau sero.*

Ffigur 6 Defnyddiwr cadair olwyn yn mynd i mewn i goets drwy lifft ochrlwytho. (Redfern Travel)

Mae'r Adran yn ymwybodol o ddatblygiadau newydd mewn technoleg codi cadeiriau olwyn. Er enghraifft, mae [liffitiau coetsis ochrlwytho mewnol yn cael eu gweithredu ym Mrasil](#) gyda seddi a reolir o bell nad oes angen codi'r teithiwr yn uchel i'r awyr. Fodd bynnag, ni fyddai'r math hwn o lifft yn bodloni gofynion y PSVAR gan na all gynorthwyo defnyddiwr cadair olwyn na all drosglwyddo o'i gadair, er enghraifft. Mae enghreifftiau sy'n cydymffurfio â PSVAR o fynediad lifft a ramp i gadeiriau olwyn yn cynnwys yr arddull yn ffigur 6, a [liffitiau 'sqi-locer' ochrlwytho](#). Hoffem annog ymatebwyr i roi eu barn a'u syniadau i ni ar unrhyw ddulliau arloesol o fynd i'r afael â hygyrchedd bysiau a choetsys. Gallai hyn gynnwys awgrymiadau sy'n mynd y tu hwnt i ofynion y PSVAR.

Gwahaniaethau rhwng nodweddion hygyrchedd bysiau a choetsis

Y prif wahaniaeth o ran mynediad rhwng bysiau a choetsis a reoleiddir yw bod bysiau'n hwyluso mynediad llawr isel ar lefel y ddaear. Yn gymharol, mae'n ofynnol i deithiwr ddringo grisiau i fynd ar goets. Mae hyn oherwydd bod coetsis fel arfer yn darparu lle storio ar gyfer bagiau o dan seddau'r caban, sydd angen llawr uchel. Mae natur llawr isel neu lawr uchel PSV yn newid y ffordd y mae teithwyr anabl a theithwyr sydd â nam ar eu symudedd yn cael mynediad iddynt. Er enghraifft, gall dringo gris cyntaf cerbyd llawr uchel fod yn heriol i deithiwr ag arthritis.

Nid yw'r rheoliadau ychwaith yn ei gwneud yn ofynnol i hyfforddwy'r ddarparu seddi blaenoriaeth. Mae hyn oherwydd bod coetsis yn darparu math gwahanol o wasanaeth i fysiau, gyda theithwyr fel arfer yn archebu eu seddi ymlaen llaw ac yn aros yn eu lle ar gyfer taith hir o bosibl. Yn gyffredinol, mae amseroedd aros ac amseroedd teithio bysiau yn fyrrach nag ar goets, felly mae'n bwysig bod teithiwr anabl yn gallu lleoli a gadael ei seddi yn gyflym.

Ystyriaethau cost

Mae'n bwysig bod yr Adran yn casglu tystiolaeth ar y gost o gydymffurfio â'r PSVAR. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys y gost i weithredwr am ôl-ffitio cerbyd i sicrhau ei fod yn bodloni'r gofynion cadeiriau olwyn perthnasol. Byddai hefyd yn ddefnyddiol casglu tystiolaeth ar gostau posibl pe byddai'r PSVAR yn cael ei ddiwygio yn y dyfodol. Er enghraifft, pe byddai cwmplas y PSVAR yn cael ei ehangu i ddod ag ystod ehangach o wasanaethau i mewn, neu pe byddai angen nodweddion hygrychedd ychwanegol, gallai hyn olygu goblygiadau cost i weithredwyr. Er bod y rhain yn ystyriaethau damcaniaethol, mae'r CfE yn cynnwys cwestiwn i helpu'r Adran i ddeall ystyriaethau cost posibl, yn ogystal â rhai cyfredol.

Er bod y cwestiwn hwn yn fwyaf perthnasol i weithredwyr a chomisiynwyr gwasanaethau, rydym yn croesawu cyfraniadau gan bob gohebydd, a allai hefyd fod â barn neu fewnwelediad ar yr hyn a allai fod yn gostau rhesymol, cymesur neu angenrheidiol.

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr [adran Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer yr alwad hon am dystiolaeth](#).

Cwestiwn 9

Yn eich barn chi, a oes angen newid y dull presennol o ymdrin â nodweddion hygrychedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- oes ar gyfer bysiau a choetsis
- oes ar gyfer bysiau'n unig
- oes ar gyfer coetsis yn unig
- nac oes
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 10

Os credwch fod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygrychedd cadeiriau olwyn** ar **fysiau**, ble mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- lifftiau byrddio
- rampiau byrddio
- mynedfeydd
- allanfeydd
- manau cadair olwyn
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl (sy'n nodweddiadol o'r rhan fwyaf o fysiau)
- tramwyfeydd
- arwyddion a marciau
- dyfeisiau cyfathrebu
- goleuadau
- nodwedd arall (nodwch)

Cwestiwn 11

Os credwch fod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygyrchedd cadeiriau olwyn** ar **goetsis**, lle mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- lifftiau byrddio
- rampiau byrddio
- mynedfeydd
- allanfeydd
- manau cadair olwyn
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl (sy'n nodweddiadol o'r rhan fwyaf o fysiau)
- tramwyfeydd
- arwyddion a marciau
- dyfeisiau cyfathrebu

- goleuadau
- nodwedd arall (nodwch)

Cwestiwn 12

Os credwch fod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygyrchedd** nad ydynt yn ymwneud â chadeiriau olwyn ar **fysiau**, lle mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau
- systemau penlinio
- grisiau (allanol)
- grisiau (mewnol)
- seddi blaenoriaeth
- lloriau (llawr isel yw bysiau, sy'n caniatáu byrddio a gadael ar lefel y ddaear)
- tramwyfeydd
- canllawiau
- gafaelion llaw
- dyfeisiau cyfathrebu
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 13

Os credwch fod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygyrchedd** nad ydynt yn ymwneud â chadeiriau olwyn ar **goetsis**, lle mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau
- systemau penlinio
- grisiau (allanol)
- grisiau (mewnol)
- seddi blaenoriaeth
- lloriau (llawr isel yw bysiau, sy'n caniatáu byrddio a gadael ar lefel y ddaear)

- tramwyfeydd
- canllawiau
- gafaelion llaw
- dyfeisiau cyfathrebu
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiynau 14 i 17

- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- P'un a ydych yn ateb fel unigolyn neu ar ran sefydliad, mae croeso i chi wneud awgrymiadau arloesol, neu i bwysleisio arfer gorau cyfredol, megis defnyddio gofod hyblyg.
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 14

Pam ydych chi'n credu y dylai'r dull presennol naill ai newid, neu aros yr un fath?

Cwestiwn 15

Os ydych chi'n credu bod angen newid, **pa** newidiadau yr hoffech eu gweld?

Cwestiwn 16

Os ydych chi'n credu **nad** oes angen newid, **pa** agweddau, os o gwbl, ar y dull presennol sy'n gweithio'n dda yn eich barn chi?

Cwestiwn 17

Beth, os o gwbl, ddylai'r Adran fod yn ymwybodol ohono o ran cost ariannol cydymffurfio â'r PSVAR?

Dull rheoleiddiol

Ar hyn o bryd mae'r PSVAR yn darparu set hynod fanwl a rhagnodol o reoliadau sy'n nodi, yn aml i'r milimetr, yr union ofynion y mae'n rhaid i gerbydau gwasanaeth cyhoeddus o fewn y cwmpas gydymffurfio â nhw. Er enghraifft, mae'r darn hwn o atodlen 5, sy'n rheoleiddio lifftiau a rampiau byrddio, yn nodweddiadol:

“(4) Rhaid i unrhyw lifft byrddio a osodir ar gerbyd gwasanaeth cyhoeddus rheoleiddiedig gydymffurfio â'r gofynion a ganlyn—

(a) ni chaiff plattform byrddio lifft fod yn llai na 750mm o led ac nid yn llai na 1200mm o hyd (ac eithrio'r ddyfais a nodir yn (b) isod);

(b) oni bai bod plattform byrddio lifft yn y safle is ac yn gorffwys ar arwyneb y bydd defnyddiwr cadair olwyn yn mynd arno, bydd y canlynol yn gymwys—

(i) ar hyd unrhyw ochr i'r plattform lifft o ble y bydd defnyddiwr cadair olwyn yn symud ymlaen i, neu'n symud o, y plattform lifft, bydd dyfais o uchder nad yw'n llai na 100mm wedi'i mesur yn fertigol uwchben wyneb y llwyfan lifft yn gweithredu'n awtomatig pan godir y lifft uwchben y safle is, ac eithrio pan fydd yn y safle uchel i ddefnyddiwr cadair olwyn symud o'r plattform lifft i lawr y cerbyd, bydd y ddyfais yn caniatáu mynediad dirwysr i lawr y cerbyd;

(ii) ar hyd unrhyw ochr arall, bydd dyfais neu strwythur o uchder nad yw'n llai na 25mm wedi'i fesur yn fertigol uwchben wyneb y plattform codi; a

(iii) gall rhan o strwythur y cerbyd fodloni'r gofynion yn (i) neu (ii) uchod trwy gydol ystod gweithredu'r lifft ar yr amod bod unrhyw fylchau yn y strwythur yn annhebygol o achosi anaf tra bod y lifft yn symud;

Mae'r dull hwn yn darparu ar gyfer safonau diogelwch a hygyrchedd gofynnol, yn ogystal ag eglurder a chysondeb i deithwyr, gweithgynhyrchwyr, gweithredwyr, ac asiantaethau gorfodi fel yr Asiantaeth Safonau Gyrwyr a Cherbydau (DVSA).

Fodd bynnag, mae arloesi nodweddion presennol a chreu swyddogaethau newydd dros y ddau ddegawd diwethaf yn dod â'r potensial i wella hygyrchedd ar gerbydau gwasanaeth cyhoeddus. Un o ganfyddiadau allweddol yr adroddiad Cyfeirio Cadeiriau Olwyn [pwyslais wedi'i ychwanegu] oedd y dylid “[Ymgysylltu â dylunwyr cerbydau ar yr her o gyflawni'r dyluniadau mwyaf cynhwysol a hyblyg sy'n ymarferol...](#)”. Gall ymagwedd benodol iawn fod yn rhwystr ar arloesiadau a allai arwain at ganlyniadau mwy hygyrch.

Dull arall o reoleiddio fyddai un sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, neu egwyddorion, yn hytrach na manylu ar weithred, proses neu nodwedd benodol ar y cychwyn.

Enghraifft o reoleiddio sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau yw'r [Egwyddorion ar gyfer Busnes](#), fel y'u hamlinellir gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol (FCA) gyda'r egwyddor o '[Trin Cwsmeriaid yn Deg](#)' yn darparu astudiaeth achos ddefnyddiol o rai o'r manteision a'r heriau a ddaw yn sgil mabwysiadu [dull sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau](#).

Astudiaeth achos: cymhwyso ymagwedd sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau at reoleiddio bancio

Ym mis Mai 2021, traddododd Cadeirydd yr FCA Charles Randell araith ar “reoleiddio sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau” i'r Gymdeithas Cymdeithasau Adeiladu, gan dynnu sylw at eu profiadau wrth geisio cymhwyso egwyddor reoleiddiol 'Trin Cwsmeriaid yn Deg' (TCF):

“Mae Egwyddor TCF yn mynnu bod 'rhaid i gwmni roi sylw dyledus i fuddiannau ei gwsmeriaid a'u trin yn deg.' Bum mlynedd ar ôl i TCF ddod i rym yn 2001, asesodd yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol (FSA) gynnydd wrth weithredu'r Egwyddor. Disgrifiodd y darlun fel un 'cymysg'. Roedd hefyd yn nodi sut y dylai'r Egwyddor ymgorffori chwe chanlyniad i ddefnyddwyr. Maent yn eithaf cyffredinol: megis 'lle mae defnyddwyr yn cael cyngor, mae'r cyngor yn addas ac yn ystyried eu hamgylchiadau'. Eglurodd yr ASB sut y byddai'n asesu a oedd y canlyniadau dymunol yn cael eu cyflawni. Mewn perthynas â chyngor addas, roedd yn crynhoi canfyddiadau gwaith goruchwylio a oedd yn awgrymu nad oedd gan gyfran frawychus o uchel o gwmnïau cynghori brosesau digonol i asesu anghenion eu cwsmeriaid nac i ddarparu hyfforddiant digonol i gynghorwyr. Mewn geiriau eraill, roedd yn dibynnu ar fesur ac asesu mewnbynnau yn hytrach na chanlyniadau gwirioneddol i gwsmeriaid”.

Yn y pen draw, roedd yr FCA o'r farn mai dyma'r prif gamau sydd eu hangen i gyflawni rheoleiddio effeithiol sy'n seiliedig ar ganlyniadau:

- gwneud swm priodol o waith i ddiffinio'r canlyniadau 'cywir';
- datblygu amrywiaeth o fetrigau ar gyfer mesur y canlyniadau hynny; a
- defnyddio'r capasiti data gwell hwn i alluogi cyflwyno ymyriadau mwy effeithiol.

Ffynhonnell: FCA. 2021. FCA: Rheoliadau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau: mesur llwyddiant?

Enghraifft o'r dull 'canolbwyntio ar ganlyniadau' sydd eisoes yn bresennol yn y PSVAR yw'r gofyniad i allu symud cadeiriau olwyn o fnydafa bws i'r man cadair olwyn. Nid yw'r rheoliadau'n mynnu bod cyfres benodol o gamau'n cael eu cymryd, nac yn gorchymyn bod rhaid i'r gadair olwyn symud pellter penodol i gyfeiriad dynodedig. Yn hytrach, y gofyniad yw ar gyfer y canlyniad o gael y gadair olwyn ar fwrdd ac i mewn i'r man cadair olwyn.

Er enghraifft, gellid defnyddio estyniad i'r dull hwn i ddiffinio disgwyliadau gwasanaeth teithiwr anabl, gan ganolbwyntio ar y daith “ddrws i ddrws”, yn hytrach na nodi'r gofynion technegol sy'n hwyluso mynediad arfwrdd. Gall y cyfaddawdau sy'n gysylltiedig â hyblygrwydd rheoleiddiol fod yn ddiffyg eglurder cyfreithiol neu weithgynhyrchu i weithredwyr, ac o bosibl fwy o risg i deithwyr. Byddai hefyd yn bwysig ystyried priodoldeb y dull o ymdrin â gwahanol fathau o wasanaethau a cherbydau.

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr adran [Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer yr alwad hon am dystiolaeth](#).

Cwestiwn 18

A ydych am i ni newid y dull rheoleiddiol o ymdrin â cherbydau gwasanaethau cyhoeddus hygyrch? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- ydw
- nac ydw
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 19

Os ydych yn credu y dylai'r dull rheoleiddio **newid**, pa fath o ddull gweithredu fyddai'n gweithio orau yn eich barn chi? (dewiswch **un** ateb yn unig):

- dull 'sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau'
- dull arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestion 20

Os ydych yn credu y dylai'r dull presennol **newid**, a ydych yn credu bod angen newid y dull gweithredu ar gyfer (gallwch ddewis atebion lluosog):

- bysiau o fewn cwmpas yn unig
- coetsis o fewn cwmpas yn unig
- bysiau a choetsis o fewn cwmpas
- coetsis sydd y tu allan i'r cwmpas ar hyn o bryd (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiynau 21 a 22

- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.

- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 21

Pam ydych yn credu y dylai'r dull presennol naill ai newid, neu aros yr un fath?

Cwestiwn 22

Os ydych yn credu **nad** oes angen newid, **pa** agweddau ar y dull presennol sy'n gweithio'n dda yn eich barn chi?

Datgarboneiddio a'r PSVAR

Mae'r DU yn bwrw ymlaen â datgarboneiddio'r sector bysiau a choetsis, yn unol â'r Strategaeth Fysiau Genedlaethol a [Chynllun Datgarboneiddio Trafnidiaeth 2021](#).

Bysiau

Ers mis Chwefror 2020 mae bron i 2,300 o fysiau allyriadau sero (ZEBs) wedi'u darparu yn Lloegr. Mae'r rhain yn cynnwys y llywodraeth yn darparu cyllid ar gyfer hyd at 1,278 o ZEBs drwy'r cynllun Ardaloedd Rhanbarthol Bysiau Allyriadau Sero (ZEBRA). Dyfarnwyd cyllid i fysiau a ariannir drwy'r cynllun ZEBRA gan ystyried eu bod yn bodloni safonau PSVAR uwch.

Ym mis Mawrth 2022, lanswyd ymgynghoriad ar bennu dyddiad gorffen ar gyfer gwerthu bysiau newydd nad ydynt yn ZEBs. Roedd hyn yn cynnwys [cynnig dyddiad gorffen rhwng 2025-2032](#); gydag ymatebion yn cael eu dadansoddi ar hyn o bryd. Yn ogystal, o fis Ebrill 2022, cyflwynwyd taliad Grant Gweithredwyr Gwasanaethau Bysiau (BSOG) newydd ar wahân ar gyfer ZEBs ar 22c/km – cyfrifwyd hyn i gysoni taliadau ar gyfer ZEBs â chymorth bysiau diesel a dylai gymell pobl i ddefnyddio ZEBs.

Mae'r PSVAR yn berthnasol i ZEBs fel y byddai'n ei wneud i unrhyw gerbyd arall o fewn cwmpas y rheoliadau. Er enghraifft, [roedd y cynllun ZEBRA yn ei gwneud yn ofynnol i ZEBs gynnwys man hyblyg ychwanegol ar gyfer ail ddefnyddiwr cadair olwyn neu deithwyr gyda chadeiriau gwthio, dolenni clyw, lle ar gyfer cŵn cymorth, a gwybodaeth glywadwy a gweladwy](#).

Coetsis

Mae'r Adran yn cydnabod bod y diwydiant coetsis yn wynebu heriau gwahanol i ddatgarboneiddio i rai'r diwydiant bysiau, yn enwedig o ran y modelau allyriadau sero sydd ar gael ar hyn o bryd. Mae Galwad am Dystiolaeth ar ddatgarboneiddio bysiau wedi dod i ben, ac mae'r Adran yn bwriadu gwneud cyhoeddiadau pellach ar ddatgarboneiddio coetsis maes o law.

Effaith datgarboneiddio

Mae'r ymgyrch i ddatgarboneiddio eisoes wedi dylanwadu'n sylweddol ar ddylunio ac adeiladu bysiau a choetsis, a bydd yn parhau i wneud hynny wrth i'r diwydiant a'r

Ilywodraeth weithio tuag at gyflawni ymrwymiadau Sero Net a'r NBS. Mae'r newid i allyriadau sero yn gyfle i gysoni dyluniad bysiau a choetsis yn y dyfodol ag ystyriaethau hygyrchedd.

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr [adran Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer y cais hwn am dystiolaeth](#).

Cwestiwn 23

A ddylem alinio'r newid i gerbydau allyriadau sero â'n newidiadau posibl i ofynion hygyrchedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- dylem
- na ddylem
- ansicr
- ddim am ateb

Cwestiwn 24

Os ydych yn credu y dylai newidiadau posibl i hygyrchedd a'r newid i gerbydau allyriadau sero gael eu halinio, a ydych yn credu y dylai hyn fod yn berthnasol i (gallwch ddewis atebion lluosog):

- bysiau
- coetsis
- bysiau
- bysiau a choetsis

Wrth ateb cwestiynau 25 to 27

- Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabled neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd part.

Cwestiwn 25

Pam ydych yn credu y dylem neu na ddylem alinio ein dulliau ar hygyrchedd a cherbydau allyriadau sero?

Cwestiwn 26

Os ydych yn credu bod angen alinio, **beth** hoffech ei weld a **sut** ddylem fynd i'r afael â'r broses hon?

Cwestiwn 27

Os ydych yn credu **nad** oes angen alinio, **pa** ddull arall, os o gwbl, y byddech yn ei gynnig?

Gorfodi'r PSVAR

Y DVSA sy'n gyfrifol am orfodi'r PSVAR, a gefnogir gan yr Adran, Comisiynwyr Traffig Prydain Fawr, a'r Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd (ORR) yn benodol ar gyfer gwasanaethau amnewid rheilffordd (RR). Prif ddull y DVSA o orfodi yw i archwilwyr cerbydau wirio nodweddion hygyrchedd yn ystod gwiriadau ymyl ffordd neu MOTs, tra bydd Archwilwyr Traffig (TEs) yn gwirio ardystiad y cerbyd.

Cydymffurfiaeth PSVAR

Mae bws sy'n cydymffurfio yn gerbyd gwasanaeth cyhoeddus rheoledig sy'n bodloni'r gofynion a nodir yn atodlenni 1 a 2 o'r PSVAR. Mae coets sy'n cydymffurfio yn gerbyd gwasanaeth cyhoeddus rheoledig sy'n bodloni'r gofynion a nodir yn atodlenni 1 a 3 o'r PSVAR.

Mae peidio â chydymffurfio â'r PSVAR yn drosedd (o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) ac mae'n arwain at ddirwy nad yw'n fwy na Lefel 4 ar y raddfa safonol (£2,500 ar hyn o bryd).

Mae 99% o wasanaethau bysiau lleol yn Lloegr yn cydymffurfio â'r PSVAR. Rydym yn deall o ymgysylltu â rhanddeiliaid, er bod hygyrchedd ar gyfer gwasanaethau coetsis wedi'i amserlennu'n cael ei ystyried yn dda, mae rhai gwasanaethau coetsis o fewn cwmpas yn llai cydymffurfiol. Mae hyn yn amlwg ar draws gwasanaethau mwy gwledig o'r cartref i'r ysgol (HTS) a gwasanaethau amnewid rheilffordd (AP), er bod cydymffurfiaeth gwasanaethau AP yn gwella. Sylwer, dim ond pan fydd tocyn teithiwr wedi'i dalu y mae gwasanaethau HTS o fewn cwmpas y PSVAR.

Mae ymgysylltu â diwydiant yn awgrymu bod pandemig COVID-19 wedi rhoi gweithredwyr coetsis bach a chanolig, sy'n gweithredu'r mwyafrif o goetsis a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu, o dan [bwysau ariannol](#) sylweddol. Mae'r Adran yn deall bod y pwysau hyn wedi'u gwaethygu gan heriau mwy diweddar, megis prisiau tanwydd uchel, prinder llafur medrus yn y sector coetsis, a chostau byw uchel. Gyda'i gilydd, mae'r rhain wedi cyfyngu ar allu gweithredwyr i fuddsoddi mewn cydymffurfiaeth â'r PSVAR.

Ers 2019 mae'r Adran wedi cynnig Esemptiadau Tymor Byr (STEs) i'r PSVAR ar gyfer y gwasanaethau hyn. Roedd hyn yn osgoi'r risg y byddai gwasanaethau hanfodol yn cael eu tynnu yn ôl. Disodlwyd STEs gan Esemptiadau Tymor Canolig cymwys (MTEs) yn 2022, a fydd yn parhau tan ddiwedd mis Gorffennaf 2026. Maent yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr gymryd camau penodol tuag at sicrhau bod eu fflyd yn cydymffurfio o fewn amserlen benodol. Nid yw hyn yn newid y ffaith bod y PSVAR wedi bod mewn grym ers 30 Awst 2000, a dylai pob bws a choets o fewn cwmpas fod wedi cydymffurfio erbyn 1 Ionawr 2020.

Her gorfodi allweddol yw diffyg data cadarn sy'n manylu ar nifer y coetsis sy'n darparu gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu, a'u cydymffurfiaeth gymharol. Mae hyn yn cyfyngu ar gwmpas ac effeithiolrwydd camau gorfodi.

Mae gan deithwyr [hawliau mewn perthynas â hygyrchedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus](#), gorsafoedd ac arosfannau. Er enghraifft, [rhaid i Gynlluniau Gwella Gwasanaethau Bysiau \(BSIPs\) gynnwys siarter teithwyr sy'n rhoi hawliau i ddefnyddwyr bysiau i safonau gwasanaeth penodol](#); gan gynnwys ymrwymadau ynghylch eu hygyrchedd. Fodd bynnag, nid oes cynllun tebyg ar gyfer gwasanaethau coetsis, lle mae disgwyliadau gwasanaeth yn cael eu gosod yn annibynnol gan y cwmni.

Gall y system gŵynion ar gyfer bysiau a choetsys ymddangos yn gymhleth. Gellir hysbysu'r DVSA am gŵynion am hygyrchedd ffisegol cerbydau, h.y. yr hyn a reoleiddir gan y PSVAR, i'w hymchwilio ymhellach. Mae ymddygiad y gyrrwr yn cael ei reoleiddio gan Rheoliadau Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (Ymddygiad Gyrrwr, Arolygwyr, Tocynwyr a Theithwyr) 1990 (y "Rheoliadau Ymddygiad").

Gellir hefyd adrodd am ddigwyddiadau sy'n ymwneud â Rheoliadau Ymddygiad i'r DVSA, ond maent yn anos eu datrys. Dylid gwneud cwynion yn ymwneud â'r Rheoliadau Ymddygiad i'r gweithredwr yn y lle cyntaf. Mae Bus Users UK yn gweithredu fel Corff Amgen o Ddatrys Anghydfodau (ADR) cymeradwy ar gyfer teithwyr bysiau a choetsis, lle na ellir datrys anghydfodau yn y lle cyntaf.

Mae'r Ombwdsmon Llywodraeth Leol a Gofal Cymdeithasol yn bodoli ar gyfer cwynion am ddarpariaeth awdurdodau lleol o seilwaith ymyl y ffordd, er enghraifft gorsafoedd a chabanau aros bysiau.

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr adran [Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer y cais hwn am dystiolaeth](#).

Cwestiwn 28

A ydych yn credu bod angen newid y dull gorfodi ar gyfer cerbydau PSVAR? (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- ydw
- nac ydw

- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 29

Os ydych yn credu bod angen newid, ar gyfer pa gerbydau y mae angen newid y dull gorfodi yn eich barn chi? (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- bysiau'n unig
- coetsis yn unig
- bysiau a choetsis
- ddim am ateb

Wrth ateb cwestiwn 30

- Os ydych yn ateb y cwestiwn hwn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

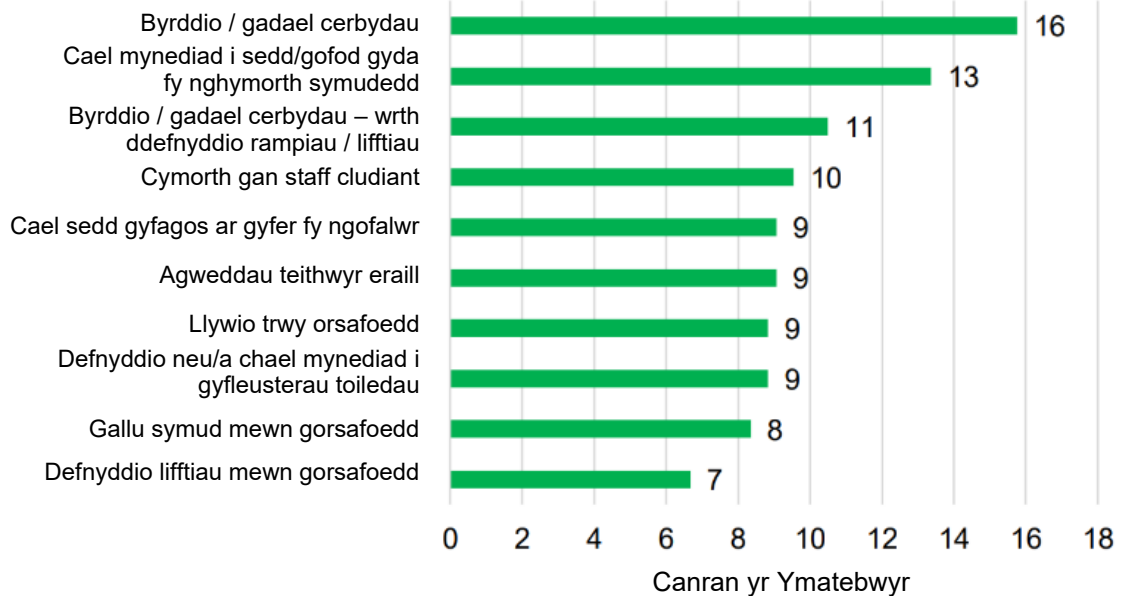
Cwestiwn 30

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried am y ffordd y mae'r PSVAR yn cael ei orfodi, gan gynnwys sylwadau am gasglu data, neu gwynion am hygyrchedd ffisegol bysiau a choetsys?

Seilwaith ymyl ffordd, ymddygiad, a materion eraill

Gofynnodd yr adroddiad Cyfeirio Cadeiriau Olwyn i ddefnyddwyr cymorth symudedd nodi pa broblemau yr oeddent fwyaf tebygol o ddod ar eu traws wrth deithio ar drafnidiaeth gyhoeddus yn y DU (gan gynnwys cerbydau gwasanaeth cyhoeddus ond heb fod yn gyfyngedig iddynt). Y materion y daethpwyd ar eu traws amlaf oedd: byrddio neu adael cerbydau (16% o ymatebwyr), cael mynediad i sedd neu fan gyda chymorth symudedd (13%), a defnyddio rampiau neu lifftiau i fyrddio neu adael cerbydau (11%).

Pa faterion ydych chi'n dod ar eu traws wrth deithio ar gludiant cyhoeddus

Ffigur 7 Materion y mae defnyddwyr cymorth symudedd yn dod ar eu traws wrth ddefnyddio trafnidiaeth gyhoeddus yn y DU (Yr Adran Drafnidiaeth, 2022. Cyfeirnod Wheelchair Research: Adroddiad Llawn.)

Fodd bynnag, dangosodd yr ymchwiliad hefyd fod materion eraill, sy'n ymwneud â'r PSVAR ond nad ydynt o fewn cylch gorchwyl y PSVAR, sy'n creu heriau i ddefnyddwyr cymorth symudedd. Yn nodedig mae hyn yn cynnwys cael cymorth gan staff trafnidiaeth (10%), agweddau teithwyr eraill (9%), a llywio drwy orsafoedd (9%).

Mae'r Adran yn deall bod pramiau, bagiau a theithwyr nad ydynt yn defnyddio cadeiriau olwyn yn aml yn cael eu defnyddio manau cadeiriau olwyn rheoledig ar fysiau. Dylai pobl nad ydynt yn defnyddio cadeiriau olwyn adael y lle hwn os oes angen, ond gallai hyn fod yn heriol i rai teithwyr. Er enghraifft, gall teithiwr sy'n sefyll gyda chymorth baglau yn y gofod cadair olwyn fod yn anabl eu hunain, a gallai fod yn anodd iddynt symud i ran arall o'r cerbyd. O ganlyniad, mae defnyddwyr cadeiriau olwyn yn parhau i adrodd eu bod yn cael eu gadael ar ymyl y ffordd.

Mae'r [Rheoliadau Ymddygiad](#) yn nodi'r dyletswyddau a'r ymddygiadau a ddisgwylir gan staff a theithwyr ar gerbydau gwasanaeth cyhoeddus. Mae'r rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol, pan fo defnyddiwr cadair olwyn yn dymuno defnyddio'r man cadair olwyn, a'i fod ar gael, y dylai'r gyrrwr hwyluso mynediad iddo. Fel darparwyr gwasanaeth eraill, mae gan weithredwyr bysiau ddyletswydd gyfreithiol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i wneud addasiadau rhesymol i alluogi pobl anabl i gael mynediad at eu gwasanaethau. Yn 2017, eglurodd y Goruchaf Lys, mewn perthynas â mynediad i'r man cadair olwyn ar gyfer defnyddwyr cadeiriau olwyn, bod gwneud addasiad rhesymol yn cynnwys gwneud mwy na dim ond gofyn i deithwyr eraill adael y lle.

Cynghorau lleol sy'n gyfrifol am seilwaith ymyl y ffordd megis gorsafoedd bysiau a choetsys; ac nid ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR. Fodd bynnag, mae seilwaith ymyl y ffordd yn hanfodol i alluogi mynediad teithwyr i gerbydau gwasanaeth cyhoeddus, ac mae'n mynd law yn llaw â darparu gwasanaeth bysiau neu goetsis hygrych. Er

enghraifft, ein dealltwriaeth o ymgysylltu â rhanddeiliaid yw mai mater cyffredin ar gyfer gosod rampiau bysiau mewn ardaloedd gwledig yw amrywioldeb uchder cyrbau.

Nid yw'n bosibl i'r PSVAR gael ei ymestyn i reoleiddio seilwaith ymyl y ffordd oherwydd naill ai ei fod yn cael ei reoleiddio gan ddeddfwriaeth arall, neu mae cyfrifoldeb yn sefyll y tu allan i'r PSVAR. Fodd bynnag, fel rhan o swyddogaeth casglu tystiolaeth yr Alwad hon am Dystiolaeth, byddai'n ddefnyddiol i ni ddeall safbwyntiau a phrofiadau ymatebwyr o'r meysydd hyn. Bydd yr adborth a gawn yn cael ei ystyried ochr yn ochr ag ymchwil sy'n cael ei wneud gan yr Adran sy'n archwilio effaith seilwaith ymyl y ffordd ar gyfleustra, cysur, diogelwch a hygrychedd teithwyr.

Cwestiynau

Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yma fel y gallwch eu darllen yng nghyd-destun y ddogfen hon. I ymateb i'r cwestiynau, gweler yr [adran Ffyrdd o ymateb ar hafan GOV.UK ar gyfer y cais hwn am dystiolaeth](#).

Wrth ateb cwestiynau 31 i 36

- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad, neu brofiadau sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.
- Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabled neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 31

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried am ymddygiad **staff cerbydau gwasanaeth cyhoeddus** (fel gyrwyr), sy'n cael ei reoleiddio gan Reoliadau Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (Ymddygiad Gyrwyr, Arolygwyr, Tocynwyr a Theithwyr) 1990?

Cwestiwn 32

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried ynghylch ymddygiad **teithwyr bysiau a choetsis**, y mae eu hymddygiad yn cael ei reoleiddio gan y Rheoliadau Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (Ymddygiad Gyrwyr, Arolygwyr, Tocynwyr a Theithwyr) 1990?

Cwestiwn 33

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech inni ei ystyried mewn perthynas â hygrychedd **gorsafoedd ac arosfannau bysiau**, sy'n gyfrifoldeb awdurdodau lleol yn gyffredinol, ac nad ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR?

Cwestiwn 34

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried mewn perthynas â hygrychedd **gorsafoedd coetsis, a manau lle mae coetsis yn stopio**, nad ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR?

Cwestiwn 35

Pa sylwadau, os oes rhai, sydd gennych ar yr adolygiad o'r PSVAR, gan gynnwys unrhyw dystiolaeth berthnasol y gallech fod am ei darparu?

Sylwadau terfynol

Cwestiwn 36

Unrhyw sylwadau eraill?

Beth fydd yn digwydd nesaf

Mae'r Adran yn bwriadu cyhoeddi'r Adolygiad PSVAR, a fydd yn cynnwys crynodeb o'r ymatebion a'r camau nesaf, erbyn diwedd 2023. Bydd copïau papur ar gael ar gais.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am y Cais hwn am Dystiolaeth, cysylltwch â:

Tîm Adolygu yr Alwad am Dystiolaeth PSVAR

Cyfeiriad

Hygyrchedd Cludiant Teithwyr Lleol,

Teithio Hygyrch a Chynhwysol,

Grŵp Ffyrdd a Lleol,

Yr Adran Drafnidiaeth,

Great Minster House,

33 Horseferry Road,

Llundain, SW1P 4DR

Cyfeiriad e-bost

PSVAR2000CfE@dft.gov.uk

Rhif ffôn

0300 330 3000

Atodiad A: rhestr o gwestiynau'r Alwad am Dystiolaeth

CYMHWYSO

Cwestiwn 1

Ydych chi'n credu y dylid newid y dull presennol o ymdrin â hygyrchedd yn y PSVAR mewn rhyw ffordd? Dewiswch **un** ateb yn unig.

- ydw ar gyfer bysiau a choetsis
- ydw ar gyfer bysiau yn unig
- ydw ar gyfer coetsis yn unig
- nac ydw
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Wrth ateb cwestiynau 2 i 3

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 2

Os ydych yn credu bod angen newid, sut, yn eich barn chi, ddylai'r ymagwedd bresennol tuag at hygyrchedd yn y PSVAR newid?

Cwestiwn 3

Os ydych yn credu **nad oes** angen newid, **pam** ydych yn credu **nad oes** angen newid y dull presennol o ymdrin â hygyrchedd yn y PSVAR?

Cwestiwn 4

Yn eich barn chi, a ddylid newid cwmpas y PSVAR? Dewiswch **un** ateb yn unig.

- dylid – dylid ei ehangu
- dylid – dylid ei leihau
- na ddylid – dylai aros yr un fath
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 5

Os ydych yn credu y dylid **ehangu** cwmpas y PSVAR, pa wasanaethau y dylid eu cynnwys yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- gwasanaethau am ddim o'r cartref i'r ysgol (er enghraifft, pan na thelir am docyn)
- gwasanaethau teithiau
- gwasanaethau siarter
- gwasanaethau sy'n ymateb i'r galw
- cerbydau bach sy'n cludo teithwyr sy'n cludo rhwng 9-22 o deithwyr (er enghraifft, bysiau mini)
- arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 6

Os ydych yn credu y dylid **lleihau** cwmpas y PSVAR, pa gerbydau o fewn y cwmpas y dylid eu **tynnu** yn eich barn chi? (dewiswch **un** ateb yn unig):

- bysiau
- coetsis
- bysiau a choetsis

Cwestiwn 7

Os ydych yn credu y dylid lleihau cwmpas y PSVAR drwy dynnu **gwasanaethau coetsis** o fewn cwmpas, pa fath o wasanaethau coetsis y dylid eu tynnu? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- gwasanaethau cartref-i-ysgol â thâl
- gwasanaethau amnewid rheilffordd
- arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiwn 8

Os ydych yn ateb y cwestiwn hwn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych chi'n ateb y cwestiwn hwn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 8

Pam ydych yn credu y dylai cwmpas y PSVAR naill ai newid, aros yr un fath, neu gael ei leihau?

NODWEDDION HYGRCHEDD**Cwestiwn 9**

A ydych yn credu bod angen newid y dull presennol o ymdrin â nodweddion hygyrchedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus? (dewiswch **un** ateb yn unig os gwelwch yn dda)

- ydw ar gyfer bysiau a choetsis
- ydw ar gyfer bysiau yn unig
- ydw ar gyfer hyfforddwyr yn unig
- nac ydw
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 10

Os ydych yn credu bod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygyrchedd cadeiriau olwyn ar fysiau**, ble mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- lifftiau byrddio
- rampiau byrddio
- mynedfeydd
- allanfeydd
- manau cadair olwyn

- cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl (sy'n nodweddiadol o'r rhan fwyaf o fysiau)
- tramwyfeydd
- arwyddion a marciau
- dyfeisiau cyfathrebu
- goleuadau
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 11

Os ydych yn credu bod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygyrchedd cadeiriau olwyn** ar **goetsis**, lle mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- liffitiau byrddio
- rampiau byrddio
- mynedfeydd
- allanfeydd
- manau cadair olwyn
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu ymlaen (sy'n nodweddiadol o'r rhan fwyaf o goetsis)
- cadeiriau olwyn sy'n wynebu tuag yn ôl
- tramwyfeydd
- arwyddion a marciau
- dyfeisiau cyfathrebu
- goleuadau
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 12

Os ydych yn credu bod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygrychedd nad ydynt yn ymwneud â chadeiriau olwyn ar fysiau**, lle mae angen newid yn eich barn chi? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau
- systemau penlinio
- grisiau (allanol)
- grisiau (mewnol)
- seddi blaenoriaeth
- lloriau (llawr isel yw bysiau, sy'n caniatáu mynediad ac allanfa ar lefel y ddaear)
- tramwyfeydd
- canllawiau
- gafaelion llaw
- dyfeisiau cyfathrebu
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 13

Os ydych yn credu bod angen newid y dull presennol o ymdrin â **nodweddion hygrychedd nad ydynt yn ymwneud â chadeiriau olwyn ar goetsis**, ble rydych chi'n credu bod angen newid? (gallwch ddewis atebion lluosog):

- arddangosiadau llwybrau a chyrchfannau
- systemau penlinio
- grisiau (allanol)
- grisiau (mewnol)
- lloriau (llawr uchel yw coetsis fel arfer, sydd angen grisiau i fyrddio a gadael)
- tramwyfeydd
- seddi (nid oes gan goetsis seddi blaenoriaeth)
- canllawiau

- gafaelion llaw
- dyfeisiau cyfathrebu
- nodwedd arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiynau 14 i 17

Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych chi'n ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Ni waeth a ydych yn ateb fel unigolyn neu ar ran sefydliad, mae croeso i chi wneud awgrymiadau arloesol, neu i bwysleisio arfer gorau cyfredol, megis defnyddio gofod hyblyg.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabled neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti..

Cwestiwn 14

Pam ydych yn credu y dylai'r ymagwedd bresennol at nodweddion hygrychedd naill ai newid, neu aros yr un fath?

Cwestiwn 15

Os credwch fod angen newid, **pa** newidiadau yr hoffech eu gweld?

Cwestiwn 16

Os ydych yn credu **nad oes** angen newid, **pa** agweddau, os oes rhai, ar y dull presennol sy'n gweithio'n dda yn eich barn chi?

Cwestiwn 17

Beth, os unrhyw beth, ddylai'r Adran fod yn ymwybodol ohono o ran cost ariannol cydymffurfio â'r PSVAR?

RHEOLEIDDIO

Cwestiwn 18

A ydych am i ni newid y dull rheoleiddiol o ymdrin â cherbydau gwasanaethau cyhoeddus hygrych? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- ydw
- nac ydw

- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 19

Os ydych yn credu y dylai'r dull rheoleiddio **newid**, pa fath o ddull gweithredu fyddai'n gweithio orau yn eich barn chi? (dewiswch **un** ateb yn unig):

- dull 'sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau'
- dull arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Cwestiwn 20

Os ydych yn credu y dylai'r dull presennol **newid**, a ydych yn credu bod angen newid y dull gweithredu ar gyfer (gallwch ddewis atebion lluosog):

- bysiau o fewn cwmpas yn unig
- coetsis o fewn cwmpas yn unig
- bysiau a choetsis o fewn cwmpas
- coetsis sydd y tu allan i'r cwmpas ar hyn o bryd (nodwch os gwelwch yn dda)

Wrth ateb cwestiynau 21 a 22

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 21

Pam ydych yn credu dylai'r dull presennol naill ai newid, neu aros yr un fath?

Cwestiwn 22

Os ydych yn credu **nad oes** angen newid, **pa** agweddau ar y dull presennol sy'n gweithio'n dda yn eich barn chi?

DATGARBONEIDDIO

Cwestiwn 23

A ddylem alinio'r pontio i gerbydau allyriadau sero â'n newidiadau posibl i ofynion hygrychedd cerbydau gwasanaeth cyhoeddus? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- dylem
- na ddylem
- ansicr
- ddim am ateb

Cwestiwn 24

Os ydych yn credu y dylai newidiadau posibl i hygrychedd a'r pontio i gerbydau allyriadau sero gael eu halinio, a ydych yn credu y dylai hyn fod yn berthnasol i (gallwch ddewis atebion lluosog):

- bysiau
- coetsis
- bysiau a choetsis

Wrth ateb cwestiynau 25 i 27

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 25

Pam ydych yn credu y dylem neu na ddylem alinio ein hymagweddau ar hygrychedd a cherbydau allyriadau sero?

Cwestiwn 26

Os ydych yn credu bod angen alinio, **beth** hoffech chi ei weld a **sut** dylem ni fynd at y broses hon?

Cwestiwn 27

Os credwch **nad oes** angen aliniad, **pa** ddull arall, os o gwbl, y byddech yn ei gynnig?

GORFODI**Cwestiwn 28**

A ydych yn credu bod angen newid y dull gorfodi ar gyfer cerbydau PSVAR? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- ydw
- nac ydw
- ddim yn gwybod
- ddim am ateb

Cwestiwn 29

Os ydych yn credu bod angen newid, ar gyfer pa gyfryngau y mae angen newid y dull gorfodi yn eich barn chi? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- bysiau'n unig
- coetsis yn unig
- bysiau a choetsis
- ddim am ateb

Wrth ateb cwestiwn 30

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau gweithwyr sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 30

Beth, os o gwbl, yr hoffech i ni ei ystyried am y ffordd y mae'r PSVAR yn cael ei orfodi, gan gynnwys sylwadau am gasglu data, neu gŵynion am hygyrchedd ffisegol bysiau a choetsys?

SEILWAITH YMYL FFORDD, YMDDYGIAD, A MATERION ERAILL**Wrth ateb cwestiynau 31 i 36**

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn fel unigolyn, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol.

Os ydych yn ateb y cwestiynau hyn ar ran sefydliad, mae croeso i chi gynnwys unrhyw farn, mewnwelediad neu brofiadau cyflogai sy'n berthnasol yn eich barn chi.

Wrth roi atebion i gwestiynau, peidiwch â darparu unrhyw ddata am eich iechyd a/neu anabledd neu unrhyw fanylion a fyddai'n galluogi adnabod trydydd parti.

Cwestiwn 31

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried am ymddygiad **staff cerbydau gwasanaeth cyhoeddus** (fel gyrwyr), a reoleiddir gan Reoliadau Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (Ymddygiad Gyrwyr, Arolygwyr, Tocynwyr a Theithwyr) 1990?

Cwestiwn 32

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried am ymddygiad **teithwyr bysiau a choetsis**, y mae eu hymddygiad yn cael ei reoleiddio gan Reoliadau Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (Ymddygiad Gyrwyr, Arolygwyr, Tocynwyr a Theithwyr) 1990?

Cwestiwn 33

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech i ni ei ystyried mewn perthynas â hygyrchedd **gorsafoedd ac arosfannau bysiau**, sy'n gyfrifoldeb awdurdodau lleol yn gyffredinol, ac nad ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR?

Cwestiwn 34

Beth, os unrhyw beth, yr hoffech inni ei ystyried mewn perthynas â **hygyrchedd gorsafoedd coetsis, a mannau lle mae coetsis yn stopio**, nad ydynt yn cael eu rheoleiddio gan y PSVAR?

Cwestiwn 35

Pa sylwadau, os oes rhai, sydd gennych ar yr adolygiad o'r PSVAR, gan gynnwys unrhyw dystiolaeth berthnasol y gallech fod am ei darparu?

SYLWADAU TERFYNOL

Cwestiwn 36

Unrhyw sylwadau eraill?

Atodiad B: cwestiynau cyd-destunol

Rydym yn gofyn i unigolion a sefydliadau ddarparu manylion a fydd yn ein helpu i ddeall profiadau a safbwyntiau gwahanol grwpiau. Mae darparu'r wybodaeth hon yn ddewisol a gellir hepgor y cwestiynau. Fodd bynnag, bydd unrhyw fanylion a ddarperir yn cryfhau ein dadansoddiad o ymatebion yn sylweddol.

Mae ein hysbysiad preifatrwydd yn yr adran 'Sut i ymateb i'r Ymgynghoriad hwn' yn rhoi rhagor o wybodaeth am sut mae eich data personol yn cael eu prosesu.

CYSYLLTU

Ar gyfer **unigolion**, at ddibenion cysylltu'n unig, rydym yn gofyn:

- eich enw
- eich cyfeiriad e-bost

A ydych yn ymateb:

- fel unigolyn?
- Ar ran sefydliad?

Os ydych yn ymateb fel **unigolyn**:

HYGYRCHEDD

A oes gennych anabledd, [yn unol â'r diffiniad o anabledd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010](#), sy'n effeithio ar eich gallu i wneud gweithgareddau dyddiol arferol? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- oes
- nac oes
- gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn ystyried eich bod yn anabl, a fyddech yn disgrifio eich anabledd neu [anableddau](#) fel (gallwch ddewis atebion lluosog):

- synhwyraidd, megis nam ar y golwg
- corfforol a chyson, megis cyflwr asgwrn cefn
- corfforol a chyfnewidiol, fel arthritis gwynegol
- gwybyddol, fel dementia

- datblygiadol, fel awtistiaeth
- anabledd dysgu
- cyflwr iechyd meddwl
- math arall o anabledd (nodwch)
- gwell gennyf beidio â dweud

A ydych yn defnyddio **bysiau**?

- ydw
- nac ydw
- ddim yn gwybod

Os ydych yn defnyddio **bysiau**, pa mor aml ydych chi'n eu defnyddio? (Dewiswch un ateb yn unig)

- Yn aml
- Yn achlysurol
- Yn anaml
- Ddim yn berthnasol – nid wyf yn defnyddio bysiau
- Gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn defnyddio **bysiau**, pa gymhorthion symudedd ydych chi'n eu defnyddio pan ydych yn eu defnyddio? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- cadair olwyn
- cadair olwyn drydan
- sgwter symudedd
- baglau neu ffrâm gerdded
- anifail cymorth (fel ci tywys)
- cymorth gan rywun sy'n teithio gyda mi (fel gofalwr neu gydymaith)
- cymorth gan rywun arall (fel gyrrwr bws neu goets neu staff)
- cymorth symudedd arall (nodwch)

- ddim yn defnyddio unrhyw fath o gymorth symudedd
- ddim yn berthnasol – nid wyf yn defnyddio bysiau
- gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn defnyddio **bysiau**, a ydych chi'n wynebu heriau mynediad sy'n ei gwneud yn anodd teithio? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- bob amser
- yn aml
- yn achlysurol
- byth
- ddim yn berthnasol - nid wyf yn defnyddio bysiau
- gwell ganddynt beidio â dweud
- ddim yn gwybod

Os ydych yn defnyddio **bysiau**, pa un o'r datganiadau canlynol sy'n disgrifio orau eich barn ar y posibilrwydd o ddefnyddio bysiau yn fwy os oeddech yn teimlo bod eich anghenion mynediad yn cael eu diwallu'n well? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- Byddwn i'n defnyddio bysiau'n amlach pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Ni fyddwn i'n defnyddio bysiau'n amlach hyd yn oed pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Datganiad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Os nad ydych yn defnyddio **bysiau**, pam nad ydych yn eu defnyddio? (dewiswch un ateb yn unig)

- nid ydynt yn bodloni fy anghenion
- mae'n well gennyf gludiant arall
- dydw i ddim yn hoffi bysiau
- rheswm arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Os nad ydych yn defnyddio **bysiau**, pa un o'r datganiadau canlynol sy'n disgrifio orau eich barn ar y posibilrwydd o ddefnyddio bysiau os oeddech yn teimlo bod eich anghenion mynediad yn cael eu diwallu'n well? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- Byddwn i'n ystyried eu defnyddio pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Ni fyddwn yn ystyried eu defnyddio hyd yn oed pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Datganiad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Ydych chi'n defnyddio **coetsis**? (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- ydw
- nac ydw
- ddim yn gwybod

Os ydych yn defnyddio **coetsis**, pa mor aml ydych chi'n eu defnyddio? (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- Yn aml
- Yn achlysurol
- Yn anaml
- Ddim yn berthnasol – nid wyf yn defnyddio coetsis
- Gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn defnyddio **coetsis**, pa gymhorthion symudedd ydych chi'n eu defnyddio pan ydych yn eu defnyddio? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- cadair olwyn
- cadair olwyn drydan
- sgwter symudedd
- baglau neu ffrâm gerdded
- anifail cymorth (fel ci tywys)
- cymorth gan rywun sy'n teithio gyda mi (fel gofalwr neu gydymaith)
- cymorth gan rywun arall (fel gyrrwr bws neu goets neu staff)
- cymorth symudedd arall (nodwch)
- ddim yn defnyddio unrhyw fath o gymorth symudedd
- ddim yn berthnasol – nid wyf yn defnyddio coetsis

- gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn defnyddio **coetsis**, a ydych chi'n profi heriau mynediad sy'n ei gwneud yn anodd teithio? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- bob amser
- yn aml
- yn achlysurol
- byth
- ddim yn berthnasol - nid wyf yn defnyddio coetsis
- gwell gennyf beidio â dweud
- ddim yn gwybod

Os ydych yn defnyddio **coetsis**, pa un o'r datganiadau canlynol sy'n disgrifio orau eich barn ar y posibilrwydd o ddefnyddio coetsis yn fwy os oeddech chi'n teimlo bod eich anghenion mynediad yn cael eu diwallu'n well? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- Byddwn i'n defnyddio coetsis yn fwy pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Ni fyddwn i'n defnyddio coetsis yn fwy hyd yn oed pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Datganiad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Os nad ydych yn defnyddio **coetsis**, pam nad ydych chi'n eu defnyddio? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- nid ydynt yn bodloni fy anghenion
- gwell gennyf gludiant arall
- dydw i ddim yn hoffi coetsis
- rheswm arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Os nad ydych yn defnyddio **coetsis**, pa un o'r datganiadau canlynol sy'n disgrifio orau eich barn ar y posibilrwydd o ddefnyddio coetsis os oeddech yn teimlo bod eich anghenion mynediad yn cael eu diwallu'n well? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- Byddwn i'n ystyried eu defnyddio pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad
- Ni fyddwn i'n ystyried eu defnyddio hyd yn oed pe byddent yn bodloni fy anghenion mynediad

- Datganiad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

OEDRAN

Ym mha un o'r bandiau oedran canlynol ydych chi? (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- 16 i 19
- 20 i 34
- 35 i 49
- 50 i 64
- 65 i 79
- 80 neu drosodd
- Gwell gennyf beidio â dweud

DEMOGRAFFEG

Ydych chi'n byw yn... (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- dwyrain Lloegr
- Dwyrain Canolbarth Lloegr
- Llundain
- Gogledd-ddwyrain Lloegr
- Gogledd-orllewin Lloegr
- De-ddwyrain Lloegr
- De-orllewin Lloegr
- Cymru
- Gorllewin Canolbarth Lloegr
- Yr Alban
- Swydd Efrog a'r Humber
- Gwell gennyf beidio â dweud
- Lleoliad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

A fyddech yn dweud eich bod yn byw mewn... (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- ardal drefol
- ardal wledig
- gwell gennyf beidio â dweud
- math arall o ardal (nodwch os gwelwch yn dda)

Os ydych yn byw mewn ardal drefol, a fyddech yn dweud eich bod yn byw mewn... (Dewiswch **un** ateb yn unig)

- dinas
- tref
- gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn byw mewn dinas neu dref, a fyddech yn dweud eich bod yn byw ... (dewiswch **un** ateb yn unig)

- yn y canol
- y tu allan i'r canol (er enghraifft, maestref neu gyrion dinas neu dref)
- gwell gennyf beidio â dweud

Os ydych yn ymateb ar ran **sefydliad**, darparwch:

- enw eich sefydliad
- y cyfeiriad e-bost a ddefnyddiwch yn y sefydliad rydych yn gweithio iddo

MAINT

Faint o staff sy'n gweithio yn eich sefydliad? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- 1 i 9 o bobl
- 10 i 49 o bobl
- 50 i 250 o bobl
- Mwy na 250 o bobl (nodwch os gwelwch yn dda)

BETH MAE EICH SEFYDLIAD YN EI WNEUD

Beth sy'n disgrifio prif weithgaredd eich sefydliad orau? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- Rydych yn sefydliad cynrychioliadol y Deyrnas Unedig
- Rydych yn weithredwr bysiau sy'n cyflenwi gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu o fewn cwm pas y PSVAR ym Mhrydain Fawr
- Rydych yn weithredwr coetsis sy'n cyflenwi gwasanaethau ym Mhrydain Fawr
- Rydych yn weithredwr bysiau sy'n cyflenwi gwasanaethau lleol ac wedi'u hamserlennu o fewn cwm pas y PSVAR yn ogystal ag yn weithredwr coetsis sy'n cyflenwi gwasanaethau ym Mhrydain Fawr
- Rydych yn comisiynu gwasanaethau bysiau neu goetsis
- Rydych yn gweithgynhyrchu bysiau neu goetsis
- Rydych yn atgyweirio neu'n ôl-osod bysiau neu goetsis
- Rydych yn cynhyrchu nodweddion hygyrchedd ar gyfer byrddio bysiau bwrdd neu goetsis, megis systemau lifft
- Rydych yn gweithgynhyrchu neu'n cynhyrchu cymhorthion symudedd fel cadeiriau olwyn neu faglau
- Math arall o sefydliad (nodwch os gwelwch yn dda)

Os oes gan eich sefydliad **swyddogaeth gynrychioliadol**, faint o aelodau sy'n rhan o'ch sefydliad cynrychioliadol? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- O dan 999 o aelodau
- 1,000 – 9,999 o aelodau
- 10,000 – 100,000 o aelodau
- Mwy na 100,000 o aelodau (nodwch os gwelwch yn dda)

Os oes gan eich sefydliad **swyddogaeth gynrychioliadol**, pwy yw ffocws y sefydliad hwnnw? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- Pobl anabl
- Gweithredwyr bysiau
- Gweithredwyr coetsis
- Gweithgynhyrchwyr

- Arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Os oes gan eich sefydliad **swyddogaeth gynrychioliadol sy'n canolbwyntio ar bobl anabl**, pwysu yw ffocws y sefydliad hwnnw? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- synhwyraidd, megis nam ar y golwg
- corfforol a chyson, megis cyflwr asgwrn cefn
- corfforol a chyfnewidiol, fel arthritis gwynegol
- gwybyddol, fel dementia
- datblygiadol, fel awtistiaeth
- anabledd dysgu
- cyflwr iechyd meddwl
- math arall o anabledd (nodwch os gwelwch yn dda)

GWEITHREDWYR COETSI

A yw eich sefydliad yn darparu unrhyw un o'r gwasanaethau canlynol? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- gwasanaethau pellter hir
- gwasanaethau amnewid rheilffordd
- gwasanaethau cartref-i-ysgol
- gwasanaethau teithiau
- gwasanaethau siarter
- gwasanaethau ymateb i'r galw
- Gwasanaeth arall (nodwch)
- Nac ydy – nid yw ein sefydliad yn darparu gwasanaethau bysiau na choetsis

A yw eich sefydliad yn defnyddio cerbydau cludo teithwyr bach (cerbydau sy'n cludo 9 i 22 o deithwyr, megis bysiau mini) i ddarparu'ch gwasanaethau? (gallwch ddewis atebion lluosog)

- Ydy, ar gyfer pob gwasanaeth
- Ydy, ar gyfer rhai gwasanaethau

- Nac ydy

DEMOGRAFFEG GWEITHREDWYR BYSIAU A CHOETSIS

Ym mha leoliad y darperir eich gwasanaethau **yn bennaf?** (dewiswch **un** ateb yn unig)

- dwyrain Lloegr
- dwyrain Canolbarth Lloegr
- Llundain
- gogledd-ddwyrain Lloegr
- gogledd-orllewin Lloegr
- de-ddwyrain Lloegr
- de-orllewin Lloegr
- Cymru
- gorllewin Canolbarth Lloegr
- Yr Alban
- Swydd Efrog a'r Humber
- Ledled Prydain Fawr
- Gwell gennyf beidio â dweud
- Lleoliad arall (nodwch os gwelwch yn dda)

Ym mha ardaloedd y darperir eich gwasanaethau yn bennaf? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- ardaloedd trefol
- ardaloedd gwledig
- ardaloedd trefol a gwledig

CWSMERIAID GWEITHREDWYR BYSIAU A CHOETSIS

Pa mor aml fyddech chi'n dweud bod pobl anabl yn defnyddio gwasanaethau eich sefydliad? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- dyddiol
- wythnosol

- misol
- ychydig o weithiau y flwyddyn
- dim o gwbl
- Gwell gennyf beidio â dweud

Pa mor aml fyddech chi'n dweud bod pobl nad ydyn nhw'n anabl â heriau symudedd yn defnyddio gwasanaethau eich sefydliad? (dewiswch **un** ateb yn unig)

- dyddiol
- wythnosol
- misol
- ychydig o weithiau y flwyddyn
- dim o gwbl
- Gwell gennyf beidio â dweud